

Halországban jártunk

A múltba vesző világ

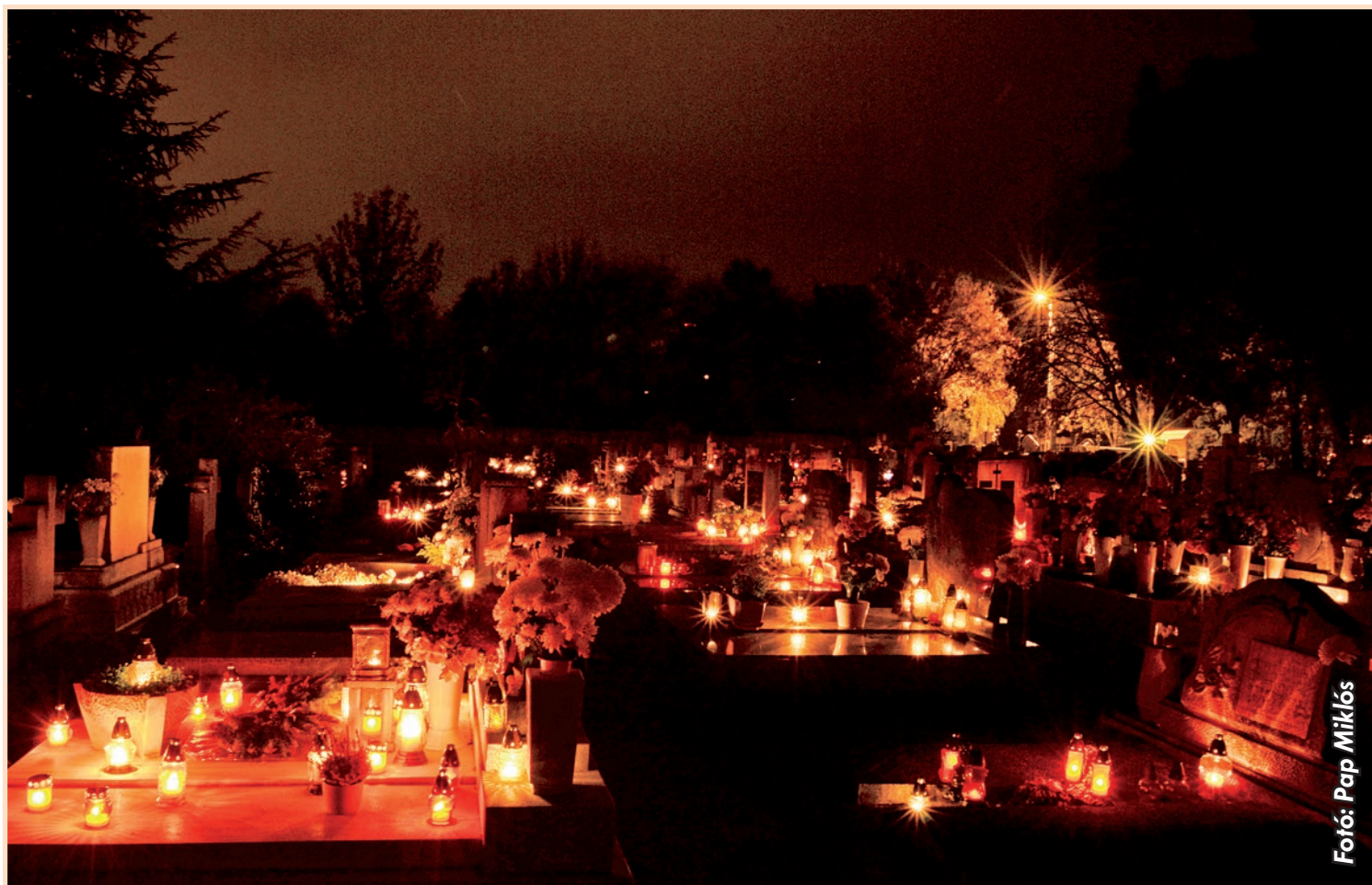
A képviselő naplója

Százhalom

VIII. ÉVF. 77. SZÁM

2020. OKTÓBER

ÓVÁROSI KÖZÖSSÉGI, KÖZÉLETI FOLYÓIRAT

Fotó: Pap Miklós

A TARTALOMBÓL: Lévai Ferenc: A halászkirály legendája • Pro Urbe Százhalombatta
2020: László Bandy • Egy kiállítás apropóján • Szabó Gábor: A képviselő naplója •
 Kovács Marianna: Amíg a világ a helyére billen • Múltba vesző világ • Tóth Ernő: Elődeink
 szellemiségéhez váljunk méltóvá • Krisztián Ferencné Marika: Távolba futó utak • NYUPEK:
 Kirándulás Szigetvárra • Történetünk története: Historia Domus

SZÁZHALOMBATTA

Vissza a jövőnkbe

Egy kiállítás apropóján

A „Matrica” Múzeumban 2020. október 13-án megnyílt kiállítás témája Százhalombatta elmúlt 50 éve. Az az ötven év, amely alatt egy kis falusias településből felnőtt egy élhető, szerethető kisváros

Amikor 1974-ben mi – az akkor még három tagú kis család – megérkeztünk ide, Százhalombatta már néhány éve hivatalosan város volt. A háztömb, amelynek a közép-ső részébe költöztünk, utolsó harmada még épült. Mögöttünk a szántóföldön elsárgult kukoricaszárakat zörgetett a novemberi szél, de a csapból melegvíz folyt, a radiátorból kellemes meleg áradt. Mi pedig táncra perdültünk a másfél szobás lakásban, amely csak a miénk volt.

A város akkoriban még igencsak gyerekcipőben járt, ahogy a kiállításon az időben visszafelé futó filmszalag első kockáján olvashatjuk: *egy általános iskola, két óvoda és bölcsőde, egy rendelő, egy mentőállomás, egy nagy ABC, egy nagyobb étterem...* – nagyjából ennyi volt. Meg rengeteg fiatal, akik az ország minden részéből idesereglettek.

Ötven év alatt ebből az alapból fejlődött, épült ki a mai város. A település lépésről lépésre haladt előre a kiteljesedés felé, és ért valódi várossá. Ezeket a lépéseket követhetjük végig a kiállítás filmkockáin. Ahogy visszafelé az időben vezet a filmszalag láthatjuk a mérföldköveket.

A benyilókban berendezett két enteriőr visszavezeti a látogatót a múltba, a korhű

berendezési tárgyak a legtöbb lakótelepi lakásra jellemzőek voltak az akkori otthonokban. Habár mai szemmel ezek nagyon furcsának, régmódinak tűnnek – ahogy Vicze Magdolna igazgató asszony is kiemelte megnyitó beszédében – ez ne tévesszen meg senkit. Akkortájt nagyon modernnek,

tekinthetünk azon az úton, amelyet ötven év alatt járt végig a város. Miközben a nyolcszáz fős lakosságú kis település közel húszeszes várossá növekedett. Olyan helyé, ahol jó élni.

A kiállításához kapcsolódóan került sor a KÉSZ és a Múzeum közösen meghirdetett

rajzpályázatának díjátadójára. Tóth Ernő, a KÉSZ elnöke ismertette a pályázatot, amelynek témájául Trianon 100. és Százhalombatta várossá avatásának 50. évfordulója szolgált. A rendkívül magas számban beérkezett alkotások szakmai bírálója Csóka

nagyon újak számítottak. Éppúgy, mint az öltözetek, amelyek szintén megtekinthetők itt. Azokkal a relikviákkal együtt, amelyek mind az elmúlt évtizedek eseményeit, sikereit idézik.

Török Sándor alpolgármester beszédében személyes élményeit is felidézve beszélt a kiállítás értékeiről. Elmondta, a város vezetése komoly rendezvény sorozatot tervezett az idei évben az ötven éves jubileum megünneplésére. Sajnálatos, hogy a koronavírus-járvány miatt ezek többsége elmaradt, vagy elhalasztódott. Ezért is öröndetes, hogy a „Matrica” Múzeum munkatársainak köszönhetően mégis végig

László festőművész volt. A díjazott pályamunkák megtekinthetők a kiállítás keretében. Minden látogató megnézheti a 14-18 éves korosztály által készített kisfilmeket is, amelyek magas színvonala méltó a két évfordulóhoz.

A nyertesek az Önkormányzat értékes ajándékait vehették át Török Sándortól és Tóth Ernőtől.

A Vissza a jövőnkbe című kiállítás 2021. április végéig látogatható a Matrica Múzeumban szerdától vasárnapig 11-17 óra között. Ne hagyják ki! Igazán érdekes, tanulságos, szívet melengető élmény.

Nagy-Rakita Melinda

Lévai Ferenc portré

A halászkirály legendája

Lévai Ferenc számtalan szállal kötődik Százhalombattához. Sikeres szakmai karrierjét az egykori TEHAG kísérleti halgazdaságban kezdte. Saját bevallása szerint élete legszebb húsz évét, fénykorát töltötte a városban, ahol szinte mindenkit ismer, és ahová a mai napig szívesen jár vissza. Hetven évesen is őrzi fiatalos lendületét. Időtlen sármja valószínűleg az állandó éberségből, sohasem szunnyadó kíváncsiságból és töretlen vállalkozókedvből táplálkozik. Az elmúlt negyven évben bejárta a világot, jövedelmező és nagyszabású üzleteket kötött - nemcsak a maga, hanem az ország halgazdálkodásának javára. Közben felépítette utánozhatatlan, megállás nélkül fejlődő, gazdagodó birodalmát – innovatív halgazdasággal, Tüskevárrel, csokiüzemmel, múzeummal, hogy csak néhányat említsünk Rétimajor, azaz Halország csodáiból.

Kölykök a focipályán...

Ercsiben született 1950-ben, amikor olyan általános volt a szegénység, hogy egy focilabdája volt az egész falunak. A kölykök egyik fele a focipályán lógott, a másik pedig a dunai halászokhoz csapódott. Már akkor eldöntötte, hogy ő is halakkal akar foglalkozni, de amikor nyolcadikos lett, az apja azt mondta, hogy ő eddig csak részeges, rövid életű és fájós lábú halászokat látott. Így került a Táncsics Mihály Gimnázium és Szakközépiskolába, ahol finommechanikai műszerésnek tanult, és idővel jogásznak készült, mivel az egyik tanára azzal biztatta, hogy „ne legyen már hülye”, használja ki a képességeit. Halászni halászhat majd mellette, amennyit csak akar.

Érettségi után a Dunai Kőolajipari Vállalatnál helyezkedett el. Néhány hónap múlva sorkatonai szolgálatba lépett. Rögtön a bevonuláskor kérvényezte, hogy engedjék el a néhány hónappal később esedékes egyetemi felvételre. A „polgári tanulmányokra” azonban az illetékes országos légvédelmi parancsnokságtól nem kapott engedélyt. Mai napig nem tudja, miért.

Két hét múlva mégis úgy érezte, hogy ismét rámosolygott a szerencse. Az ugyanis mindig mellette állt. Ha éppen elpártolt, akkor egy „kicsit még dolgozni kellett”.

Libresszósként, vagyis kantinosként minden újságot elolvasott, ami a keze ügyébe került. Így értesült arról, hogy az ENSZ

élelmezési szervezete, a FAO támogatásával egyedülálló kísérleti halgazdaság épült Százhalombattán.

Negyvenezer tonna árpa

Ebben a formában érkezett a célzott támogatás a „vetőmagtermelésre”, azaz a világ akkori legfejlettebb halivadéknevelő technológiájának a megteremtésére, mivel

pénzforgalomra a nemzetközi szabályozás alapján nem volt lehetőség.

A cél egy olyan halgazdaság létrehozása volt, ahol biztonságosan szaporodhat egy nagyon előnyös tulajdonságokkal rendelkező kínai növényevő faj, amelytől azt várták, hogy idővel komoly szerepet tölthet be az élelmezésben.

Magyarország az itteni „jó fejű emberek” köszönhetően kapott lehetőséget a technológia kifejlesztésére, akik közül kiemelkedett dr. Vojnárovics Elek, aki Nepálban is tanított halivadéktermelést, jól beszélt angolul, valamint németül is.

Lévai Ferenc halászmesterként kezdett és 18 év múlva második emberként, termelési igazgatóként mondott fel a százhalombattai erőmű hulladék hőjét hasznosító temperált vizű halgazdaságban. Közben bejárta

a világot. Egyebek mellett Bagdadban is tervezett keltetőházat, méghozzá a föld alá, a nagy meleg miatt ugyanis ott nem fűteni, hanem ellenkezőleg, hűteni kellett a vizet. Az iraki háború során az USA lebombázta a felépítményt, mivel bunkernek nézték.

Lévai Ferenc a nyolcvanas években állattenyésztési és vadászati diplomát is

szerzett. Halászati felsőfokú képzés akkori-ban még nem volt, azt csak a későbbiekben végezte el. Ötven évesen azután maga is egyetemi oktató lett, és érdekes módon ezt is tanulásként élte meg. „A fiataloktól mindig új, friss látásmódot kap az ember.”

Részben „érzelmi alapon” jött el a TEHAG-tól, mivel nézeteltérésbe került az igazgatóval, részben pedig amiatt távozott, mert 1988-at írtak. Úgy érezte, „változik a világ”, és ő is lépni akar.

Az Állami Gazdaságok Országos Központjának igazgatója titkári állást ajánlott számára arra az időre, amíg felépíti a saját vállalkozását. A központban „csodavilágot” talált. A régi, világháború előtti gazdatisztektről rengeteget tanult. Végül egy helyett csak fél évet maradt, és addigra már megkereste az első tízmillió forintját vállalkozóként.

Szétesett minden

A rendszerváltás időszakában „minden szétesett”, vagyis feloszlott a szocialista országok belső piaca, a KGST, és gazda nélkül maradtak az állami halastavak is. A folytonos változásban és bizonytalanságban még inkább felértékelődött a személyes ismeretség, a húsz évig épített kapcsolati háló, és, hogy volt szeme meglátni az átalakulásban rejlő lehetőségeket. „A Hortobágyon térdig jártak a busában, eladtam a cseheknek, akik ponttyal fizettek érte. Azt pedig dupla áron tudtam értékesíteni itthon.”

Jól ment a kereskedés, a termelés nem is szerepelt a tervei között, de 1992-ben megkeresték a mezőfalvai tógazdaságtól, hogy vegyen tőlük halat, mert nem tudják kifizetni a vízdíjat. Rétimajor akkoriban lepusztult halgazdaság volt, és akkora veszteséget termelt, hogy bérleti díj nélkül ajánlották fel hasznosításra, végül pedig banki kölcsönrel meg is vásárolta az ezerhektáros sárréti területet. Mindez 1993-ban történt, a rendszerváltás utáni gazdasági földrengés időszakában. Harminchat százalékos költséggel, öt éves futamidőre kapta a hitelt. Négy év alatt fizette vissza a családi vállalkozásban működtetett halgazdaságból, amely jelenleg évi ezerötyszáz tonna halat termel.

Ha látod, már nagy baj van

„Aki nem ért hozzá, aki kívülről érkezik, két év alatt belebukott volna. A haltenyésztés ugyanis a mezőgazdaság legnehezebb ága, mert nem látod a tárgyát. Ha látod, akkor már nagy baj van!”

Mindig is szűk volt ez a szakma, és talán éppen ez volt a szerencséje. Egyrészt szakmai kényszerprivatizáció zajlott le a halastavakban, mivel az állami gazdaságok kevésbé értékelt részét, a „kutya farkát” képezték, másrészt mindig csak itthonra termeltek, tehát nem érintette őket érzékenyen a szovjet piac elvesztése.

Igaz, a magyar még mindig nem eszik túl sok halat, a rendszerváltáskor évi három kilót fogyasztott, most pedig hat és felet, de ez - figyelembe véve a forrásokat és kevés a piaci szereplőt – még mindig jó trend.

Amit százszor csináltam, az már nem izgat

Az Aranypony Zrt. rétimajori gazdaságában azonban közel sem csak haltenyésztés és értékesítés folyik. Patinás, hangulatos, igényesen kialakított csárda, apartmanok, gyermek- és ifjúsági tábor, halászati múzeum, szőlő, mintakertészet várja a turistákat, horgászokat, a pihenni, kikapcsolódni

vagy éppen tanulni vágyókat. Nem telik el év, hogy ne történjen valamilyen fejlesztés, beruházás. Jelenleg például egy édesvízi európai harcsahibrid kitenyésztése folyik egy német haltenyésztővel, egy osztrák tápszergyártóval és egy szlovén kistermelővel partnerségben. Az egymillió eurós uniós projekt célja, hogy minél többen álljanak majd bele a termelésbe, lássa el magát hallal Európa, mert ez jobb, mint a mikroműanyaggal szennyezett tengeri áru és fenntarthatóbb is a rövidebb ellátási lánc miatt.

„Mindig kell a kihívás. Amit százszor csináltam, az már nem izgat” – mondja Lévai Feri, akit rendszerint több minden is foglalkoztat, és nemcsak elméletben, hanem

hamar hozzászói a dolgokhoz a gyakorlati részeket is. Most például „összerakta”, hogy mekkora üzletet lehet csinálni a fehérjegyazdag békalencséből, amit az amerikaiak már bevonnak a korszerű táplálkozásba.

A szakma sokszor kinevette az újabb és újabb vállalkozások miatt. Családbarát horgászcentrum? Ugyan már, ez a pasik magányos sportja! Most évi 130 milliós árbevétel termel Rétimajorban. Gyerektábor? Az is üzlet? Halországból húzóágazat lett.

És a halázmúzeum? „Az az én szakmai hiúságom. Kérdeztem egy ismerőst, kik halásznak most Ercsiben. Azt mondta, senki sem halászik. És rájöttem, hogy még az én életemben megszűnik ez a szakma, de nem akarom, hogy elfelejtsék, meg szeretném mutatni a következő generációknak. A kiállítás mindig nyitva van, díjtalanul látogatható, örülök, ha látják. Jelenleg halázkápolnát építünk hozzá.”

Minden évben szüksége van valamire, ami lefoglalja és „felpörgeti az agyát”. Kíváncsiságból telepített indiai lótuszt egy meleg vízágon, de kiderült, hogy a növény a hideg vízben is képes évi tíz-tizenkét méter terjeszkedni, ha tápláló, mély iszapra talál. Mostanra egy egész szigetet körbefutott Rétimajorban, amely nyaranta csodálatos látvány. Egy olyan ember számára azonban, mint Lévai Ferenc, ennél is több: lehetőség valami újra, amely újabb lehetőségeket teremt.

„Sokszor nem értenek, még a saját alkalmazottjaim sem. Mindene megvan már, mit akar még, minek dolgozik? Mert ez tart életben, és hihetetlenül élvezem!”

László Bandy a Pro Urbe Százhalombatta díjazottja

„Először a saját poklokat kell végigjárni”

„Ez mi?!” – kérdezte Supka Magdolna, Manna néni, a Magyar Nemzeti Galéria tudományos főmunkatársa, a Műkritikusok Nemzetközi Szövetségének tagja egy egészen furcsa, papírból készült, a tér minden szögéből és a szemlélés minden pillanatában másnak látszó műalkotásra bökve valamikor a nyolcvanas években. „László Bandy” – válaszolták neki. „Munkája szinte emblemikus szuggesztivitással harsogja: „László Bandy műve vagyok!” – írta húsz évvel később Feledy Balázs, a Művészeti Alapszakosztályigazgatója, a kortárs magyar képzőművészet egyik legelismertebb kritikus. „Meditatív térgrafika”, „arany metszéshez is igazodó vizuál-matematikai esszé”, „groteszk ívükben is katartikus kép- és korregény” – folyamok, művészkönyvek, pályatársakká váló tanítványok légiója. Ez László Bandy, meg még sokkal több. Hogyan született a „teljesen saját” műfaja, hogyan hatottak a dobozgrafikai Iza néni, a káder-pszichológus munkásőrnőre, és mit tettek Daguerréék, valamint a Lumière-fivérek a művészettel? Erről szól a következő beszélgetés. Meg még sokkal többről.

– Születtem 1941-ben Budapesten. Mit akarsz tudni?

– **Hogy mit jelent művésznak lenni.**

– A gnúk minden évben tesznek egy hatalmas kört a Serengeti nemzeti parkban. Közben találkoznak oroszlánokkal, párdu-

cokkal, szárazsággal és megáradt folyókkal. Amelyik a kör végére életben marad, az szaporodhat. Valami ilyesmi.

Eljön hozzám, a Látás Iskolájába rengeteg általános iskolás, és néhányan közülük eljutnak a képzőművészeti egyetemig,

ahol mindent megtanulnak a művészetről, csak azt nem, hogy mire lehet használni. Akik erre is rájönnek, vagyis piszok tehetségesek, azok szembe találják magukat a magyar valósággal, és akkor eldönthetik, hogy csinálnak valamit a művészet mellett – például tanítanak -, vagy éhen halnak. Az én életem arról szól, hogy beleszerettem a tanításba, alkotói műfajnak, magamat pedig lélekszobrásznak tekintem.

– **Mikor szilárdul meg az emberben a gondolat, hogy önmagát művésznak tartja?**

– Sajnos, úgy születünk. Nem tudunk mást csinálni. Más kérdés, hogy megtanuljuk-e a tehetséget, amivel „megvert” a sors, jóra használni. Mert a Harry Potterben is vannak fekete mágusok, a művészetben meg van a giccs, sőt, politikai giccs, ami a legsötétebb varázslat.

– **Sokan ma is a művészlét társadalmi legitimációjaként tekintenek a művészetpedagógiára, és te is utaltál rá, hogy a művész aktuálisan és itthon nem tud annyira „hasznos lenni”, hogy életben tartsa a társadalom. Változott ez valamennyit az elmúlt száz év során?**

– Én azt mondom, hogy a művész és az alkotás is médium az egyén és a transzcendens között, de a művészet viszonya a társadalomhoz mindig változott. Amikor Daguerre és társa kitalálta, hogy lehet fényképezni, akkor az jelenthette volna a festészet végét, de ehelyett kiderült, hogy rengeteg mindent lehet vele kezdeni az

a képzőművészet lényege az volt, hogy valamilyen hordozófelületre rákentek valamilyen pigmentált anyagot. Jelenleg már nem kell felület, sem pedig anyag. Ha akarsz, belenyúlhatsz a műbe, egy életmű pedig elfér egy pendrive-on.

Ennek a technikai fejlődésnek köszönhetően minden eddiginél nagyobb hatást

hogy sose tudd, melyik kategóriába tartozol pontosan.

Akkor azért megismogatták néha a fejedet, még ha fájt is, Most viszont nemcsak az a baj, hogy lassan a foci is művészet, hanem az is, hogy egyre kevesebb állami pénz jut rá. A rendszerváltás előtt még működött az állami vásárlás rendszere, most viszont az a helyzet, hogy felhív az Iparművészeti Könyvtár Könyvgyűjteményének vezetője, hogy „mióta akar venni egy László Bandyt?! Persze, ez olyan jól esett, hogy ingyen is adtam volna, de arra azért mégsem gondoltam, hogy közelharcot kell vívnia az igazgatósággal néhány tízezer forintért, amely meg sem közelíti egy művészkirovatki értékét.

– Azért ahhoz 1980-ban is vakmerőség kellett, hogy két gyerekkel szabadúszó legyél.

– Nem, mert spóroltunk rá, és egyszerűen nem lehetett már tovább csinálni, hogy népművelőként nyolctól négyig dolgozom, azután indulok a csoportjaimhoz – például ülök a szerbek között és hallgatom, hogy szerbül beszélgetnek -, majd tizenkét óra meló után hazaesek, eszek valamit és nekiállok végre annak, ami igazán érdekel. A dologhoz hozzátartozik, hogy ki is ábrándultam addigra a népművelésből. Pedig kezdetben mélységesen hittem benne.

Eleinte jöttek munka után az emberek és érdekelték őket az ismeretterjesztő előadások, mivel nem volt Spektrum Tévé. Viszont amikor elkezdődött a géemkázás, már inkább keresni akartak a szabadidejükben. Egyszer összehívtunk mindenkit, hogy elkezdődik a városi művelődési ház tervezése. Azt szeretnénk, hogy olyan legyen, amelyet akarnak. És akkor a karbantartásbrigád – az előadásaim állandó résztvevőinek – vezetője azt mondta: „Bandy, most nem tudunk segíteni.” Én meg rájöttem, hogy minek kellene megérteniük a reneszánszt, ha azt sem értik, ami körülöttük folyik, és annyira szolidáris lettem velük, hogy melós akartam lenni.

Beálltam a Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalathoz könyvcsomagokat dobálni, de hamar kiderült, hogy miután matekszakon végeztem, főnököt akarnak belőlem csinálni, aki majd „javít a munkaszervezésen”. Innentől kezdve egy olyan légkör alakult ki körülöttem, hogy „mégiscsak besúgó”, és a bőrömmön éreztem a fizikai távolságtartást.

1980. január elsején lettem szabadúszó, és '81. október 23-án nyílt meg az első önálló dobozgrafika-kiállításom

élethű portrék és tájképek létrehozásán kívül is. Mostanra a média úgy helyettesíti a valóságot, hogy már nem is megyünk ki tájképet festeni. Sőt, jön a művésztársam, és nem azt nézi, hogy mit rajzoltam, hanem hogy mit tettem ki a Facebookra. A tanítványaim a saját képük mellett úgy jönnek el a folyosóra, hogy nem veszik észre, mert nem mozog és nem ad ki hangot. Mert ma nem az a vizuális kultúra, hogy festek. Lehet, hogy járnak hozzám rajzolni, de ott-hon a gépen, vagy a telefonon alkotnak, filmet csinálnak vagy videót. Én pedig ülök a moziban egy közhelyes, gyenge filmen, az Avatáron, és megöl az irigység, hogy mire képesek a számítógépes programokkal.

Én még láttam, ahogy Debrecenben magyarázták az országjáró Munkácsy-trilógiát és hallottam róla, hogy Oroszországban peredviznyikek vitték ugyanígy városról városra a festményeket – például a Hajóvontatókat. Ez volt a mozi! Aztán jött a másik két „disznó, vadállat”, a Lumière-fivérek! Most meg élő egyenesben nézed a telefonodon, hogy tanévnyitó van a színművészetin.

Az elmúlt harminc-harmincöt ezer évben

tudsz elérni művészként, de sokkal nagyobb tömegeket kell megszólítanod ahhoz, hogy észre vegyenek.

– Miért?

– Arról van szó, hogy elérheted-e az embereket, és milyen eszközökkel, kiket. És kik azok, akiket nem fogsz, holott érdekük lenne. Mekkora szó volt, hogy Petőfi kinyomtatta a Nemzeti Dalt és a Tizenkét pontot, és kit érdekelt? Amikor néhány hónap múlva képviselőnek jelöltette magát, körülbelül annyit mondtak neki, hogy „Hoztál krumplit?” Kit érdekel a szólásszabadság ott, ahol olvasni sem tudnak az emberek?

– És ez változott Petőfi óta?

– Persze, csak abból is több lett, ami megszólít. Főiskolás koromban óriási öröm volt, hogy a Magyar Ifjúság utolsó oldalán megjelenhettek a karikatúráim. Akkoriban ezen kívül még egy helyen láttál ilyesmit, a Ludas Matyiban. Aztán jött a rendszerváltás, és lett rengeteg vicclap, most meg a Facebookon naponta tizenötször ömlik rád ugyanaz a rossz poén. Azért szoktuk visszasírni a régi időket, mert áttekinthetőbbek voltak. Olyan primitívek, mint a tétété (tilt, tűr, támogat), bár azt úgy csinálták,

Hatvanban. Nem rendelkeztem telefonnal, se autóval, mégis sikerült fokozatosan kialakítanom egy működőképes szakmai-alkotói kapcsolatrendszer, mert mondom, ez egy egyszerűbb világ volt. Minden hónapra jutott valami kis megbízás – plakáttervezés például –, belecseppentem a tanításba, és voltam olyan jó, hogy egyre inkább megismert a szakma. Amikor például a Népművelési Intézet '81-ben megalapította az Országos Amatőr Képzőművészeti Tanácsot, akkor abba néhány amatőrt is meghívtak, köztük engem. De még fontosabbnak tartottam a Kisgalériák Hálózatát, aminek a keretében művelődési házakban, könyvtárakban, kollégiumokban állítottunk ki – kemény zsűrizés után.

Százhalombattán, ahol élek, a nyolcvanas években rendezhettem meg az első önálló tárlatomat abban a bizonyos szép, új művelődési központban, amely időközben felépült. A „Jó király” sorozatomat mutattam be. Übű királyszerű figurákat rajzoltam szörnyű nagy fallosszal, amit alulról több kisebb figura támaszt meg, mivel legalizálja a hatalmukat. Eljött a helyi párttitkár is. A végén okosan rám hunyorgott és azt mondta: „Ugye, Ceausescu gondoltál?”

– **A szabadúszásod óriási lendületet adott a dobozgrafikai kísérleteidnek. A papírszobraid megnőttek, körbe lehetett járni őket. Ez a saját műfaj, amit teremtettél, mennyire maradt egyedi?**

– Valami átmenet a szobor és a festmény között mindig is volt, mások is foglalkoztak és foglalkoznak ilyesmivel. Ami csak az én munkámra jellemző, hogy belefogtam annak a vizsgálatába, mi történik, ha a síkban elhelyezkedő rajz vonalai térben távolodni kezdenek egymástól. Mindez azzal indult, hogy a művházban vettünk egy epizskópot – amivel könyvek képeit lehetett kivetíteni –, de én azzal kísérleteztem, hogy tárgyakat világítottam meg vele más-más optikai szögben. Készítettem e célból kis dobozokat, amikkel azután performance szerű vándorkiállításra indultam. Kiderült, hogy maguk a több síkban elhelyezkedő, szikével kivágott grafikák, ezek a dobozok jobban érdeklik a közönséget, mint maga a vetítés.

– **Szóval a fejünk jobb vetítő.**

– A dobozgrafika kifejezés a barátaimtól származik. Egyszer a Műcsarnokba mentem a dobozgrafikáért, amit kizsűriztek egy váci kiállításról. Láttam, hogy áll ott egy hosszú sor, kiderült, hogy a

Pécsi Kisplasztikai Biennáléra adják be a munkákat. Gondoltam, végül is ez nemcsak rajz, hanem szobor is, és valóban bevettek. A kiállításról Bán András írt a Magyar Nemzetben, engem is említve. Onnantól hivatalosan is művésznek számítottam. Vittem a dobozt akvarell-, rajz-, kisplasztika-biennálékra – következetesen. Amíg be nem rágtam a művészeti életre.

– **Ez mikor történt?**

– Valamikor a 2010-es években.

– **És miért?**

– Mert a biennálék merő spórolásból triennálék lettek, a zsűrizéshez fényképeket kezdtek kérni a szobrokról (!), és miután Szentendrén egy művész pert akasztott a szervezők nyakába, mert megsérült egy munkája, már nem vették be a dobozaimat, arra való hivatkozással, hogy sérülékenyek. Közben rengeteget hallgattam, hogy „Hű, de jók!”, de az elismerés megmaradt a szavak szintjén.

– **Most mi foglalkoztat?**

– Az öregség, a betegség. Meg kell fogalmaznom, hogy lehet élni öregén, betegén. Utána akarok járni, miként találja meg az öregség a saját nyelvét.

Merő prakticzizmusból – hogy a kórházi kezelések duplakaranténjából is kapcsolatot tudjak tartani a családdal – regisztráltam a Facebookra. És mondták, hogy „apu, igazán feltehetnéd a rajzaidat.” Meg mit tudsz csinálni a kórházban, hogy ne örülj meg? Rajzolsz. És sokkal több visszajelzést kapok a lenézett Facebookon, mint az arisztokratikus művészvilágban.

Végig gondoltam, hogy a művészet kommunikáció. Akkor miért egy másik művésszel akarok kommunikálni, aki kegyesen becsoszog a kiállításomra? Azóta mondják, hogy „Bandy, mennyit dolgozol!” Hát, pont annyit, mint eddig, csak most tényleg elkezdtem kommunikálni.

A „ki mit lát benne” kérdése mindig is érdekelt. Amikor elkezdtem nagyobb méretű dobozokat készíteni, az emberek elkezdtek beszélni – annak ellenére, hogy ezek a térgrafikák természetüknél fogva absztraktak. Ismerem egy nagyon rokonszenves idős nőt, Iza nénit, aki egy ilyen káder pszichológus volt és egyébként munkásor. Kétszer akarták felakasztani a saját elvtársai. Egyszer elhívtam a műhelybe, hogy mondja el, mit lát a művekben lélektani szakemberként, de nem erről, hanem saját magáról kezdett el beszélni, a dobozok pedig még inkább megnyitották. Ömlött belőle a szó.

Karácsonykor volt egy fontos üzenetem a tanítványaimnak – a felnőtteknek is. Egy „aki dudás akar lenni” gondolat, hogy ne akarjanak a társadalomról szólni, amíg nem járták meg a saját belső poklukat. Majd, ha azt megismerték, utána lehet lerántani a leplet a multikról vagy a politikusokról. Ha ezt a poklot megjáród, vagy műalkotás lesz belőle, vagy belehalsz. **Volt is egy ilyen képem: Alkotni vagy felkötni.**

Czifrik Katalin írása
megjelent a pannonhírnok.com-on

Szabó Gábor beszámolója

A képviselő naplója

A fokozódó járványhelyzet miatt, arra kérek minden kedves olvasót, hogy tartsák be a hatályos rendelkezéseket, hiszen közös érdekünk a magunk és környezetünk egészségének megóvása.

Az influenza elleni védőoltásokra az utóbbi években nem volt „igény”, szemben az idei évvel. Az ingyenesen beadható vakcinák idén két hét alatt elfogytak, az oltóanyagok megrendelése megtörtént. Dr. Tóth Béla háziorvos mindenkit arra kér, hogy november 16-a után érdeklődjenek telefonon efelől.

Október 2. A Gyorma utca mindkét felére kikerült a 3,5 t súlykorlátozó tábla, a Rendőrség és a Közterület-felügyelet figyelmét is felhívtam, hogy lehetőség szerint ellenőrzések sűrűbben a jogkövető magatartást.

Október 3. Az őszi Batta Bringán ismét képviseltette magát az Óvárosi Papírkutyák csapata, ahol is a 14 km letekerése utáni tombola nyereménysorsoláson tagunk többek között a Szamuráj 07 Kft. fődíját, egy kerékpárt is megnyerte. Így a Boda család a kitűnő állapotban lévő kerékpárjukat felajánlották, amit jómagam eljuttattam egy rászoruló óvárosi családnak.

A délután folyamán a Lehel utcai Köbuki játszótér fa játékelemeinek lefestésével úgy

gondolom szebbé, és legfőképpen az időjárási viszontagságokkal ellenállóbbá tettük

barátaimmal ezeket.

Október 6. Az óvárosi focipályára le szálló mentőhelikoptertől a kosárpálya burkolata megrongálódott, ami a következő nap helyreállításra került.

A helyi KÉSZ és a 1026. számú Szt. László Király Cserkészcsapatnak köszönhetően Aradi Vértanúk napi megemlékezés volt a Szent László téren.

Október 8. A temetői buszmegálló is ismeretlenek tiltott önkényuralmi jelképekkel is összefirkálták, valamint lakosok a hulladékgyűjtő kosár hiányára hívták fel a figyelmet. Természetesen még aznap meg lett tisztítva a megálló, és a kuka pótolva lett.

Október 10. Az év utolsó családi napján vettem részt a Régészeti Parkban, ahol a múzeum munkatársai ismét mindent megtettek, hogy a kilátogatók jó élményekkel távozzanak a nap végén.

Október 12. A esős időjárás következtében ismét szembesültem azzal, hogy mennyire fontos a Halász és Kárász utca csapadékvíz-elvezetésének mihamarabbi megoldása.

Október 13. A „Matrica” Múzeumban a „Vissza a jövőnkbe” című időszaki kiállítás megnyitó ünnepségén vettem részt. Ajánlom

mindenki figyelmébe a kiállítást, aki teheti tekintse meg.

Október 14. Több éve felmerülő probléma volt a Téglagyár mögött található trafó állapota, ami az ELMŰ szakemberei szerint

immár javíthatatlanná vált. Az új trafó előreláthatólag a Határ utca alján kerül elhelyezésre, addig is a fogyasztókat átkötötték egy másikra.

Október 15. Ismét elmaradt a Sportdíj gála.

Október 23. A városi ünnepségek elmaradása ellenére Loós Attilával, a Százhalombattai Hagyományörző Íjászok Elnökével koszorúkat helyeztünk el a Kopjafánál.

Október 24. Az általam meghirdetett Duna-parti szemétszedésen közel húsz fő-

vel, civilekkel és képviselőtársaimmal megtisztítottuk óvárosunk eme csodálatos részét. Sajnos 10 zsáknyi szemét gyűlt össze, és ami még elszomorítóbb, hogy több zsák építési törmelék is elhelyeztek eddig ismeretlen személyek.

Október 26. Ifjúsági, Sport, Kulturális és Közrendi Bizottsági ülés.

Október 27. Pénzügyi, Egészségügyi és Városüzemeltetési Bizottsági ülés.

Október 28. Megnyitotta kapuit a Szent László úti volt óvoda épületében a Napos Holdas Meseház.

Október 29. Illegális szemétkerakás történt a Sánc-hegyen. Eddig ismeretlenek nagy mennyiségű építési törmelékkel tettek le, ami miatt feljelentést is tettem a Rendőrségen. A sikeresebb felderítés érdekében Vezér Mihály Polgármester úr 200 ezer forintot, Szél Pál képviselőtársam 2 havi illetményét ajánlotta fel a nyomravezetőnek.

Október 30. Fogadóóra.

Október 31. I. Matta-kerti halloween (csokit vagy csalunk) rémtúra. Civil kezdeményezésen alakult közösségi program lakó-

helyemen, ahol több másfél tucat gyermek indult útnak közel húsz helyre. Köszönöm a lelkes kezdeményező és lebonyolító képességét az „elkövető” anyukának.

Az idén utoljára megtartott fogadóórán az alábbi problémákkal kerestek meg:

- a 30 km/h korlátozás hatálya alatt és a lakó, pihenő övezetekben a megengedett sebesség túlzott átlépése miatt,
- a Szent László utcai díszburkolat több helyen megsüllyedt már az évek alatt
- a veszélyes letöredezett fák kezelése a Duna-parton
- a Téglagyári buszfordulónál parkoló létesítésének lehetősége.

KÉREM VIGYÁZZANAK, VIGYÁZZUNK EGYMÁSRA!

Elérhetőségeim a szokásosak, keresnek bizalommal: szabogabor@mail.battanet.hu és 06-20-222-2930.

Szabó Gábor

Képviselő-testületi ülés, október 29.

- Százhalombatta Város Önkormányzata részt vesz az „Illegális hulladéklerakók felszámolása 2020” pályázaton, ahol 10 millió forint támogatásra nyerhető el.
- A városban működő médiák összevonása
- Szent László téri mélygarázs

üzemeltetésével kapcsolatos döntések

- Elektromos töltősziget kialakítása a BKK épületének hátsó részénél
- Dunafüredi út és a Hága László út közötti füves terület átminősítése, a parkolási gondokat csökkentése céljából

- A pénzügyi, költségvetési egyensúly javítására, tartós fenntartására irányuló döntések (6-10% bérleti díj emelések)
- A „Matrica” Múzeum muzeális kiállítóhelyé történő átminősítése (az EMMI nem tudja támogatni a fenntartást)

Amíg a világ a helyére billen

Hogyan éltek és élik meg a Hamvas Béla Városi Könyvtár dolgozói a 2015-ös, majd az idej újabb gazdasági megszorításokat, közalkalmazotti státuszuk megszűnését, a járványhelyzet miatti korlátozásokat? Milyen válaszok születtek az intézményben a kollégák elvesztésére, a digitális munkarend és kapcsolattartás kihívásaira, a szinte teljes és folyamatos szakmai, társadalmi átalakulásra? Hogyan képzelik a jövőt? Ilyesmikről beszélgettünk Kovács Mariannával, a HBVK igazgatójával.

- Hat éve vezetted a Hamvas Béla Városi Könyvtárat. Kívülről, látogatóként mozgalmának tűnt ez az időszak. Bent hogyan élték meg?

- Helyettesként, váratlanul vettem át a könyvtár vezetését 2014-ben és egy évvel később kaptam meg a kinevezésemet. A választás nem volt könnyű, mert akkoriban kezdtem komolyabban belemerülni a mesemondásba. Foglalkoztatott, hogy elvégezzem a néprajzszakot, és elindult egy másik képzés is, ami érdekelt. Nem bántam meg a döntésemet, nagyon szeretem az igazgatói munkámat, és az élet úgy alakult, hogy tovább dolgozhattam azokban a szervezetekben, amelyek nagyon fontosak a számomra. A Meseszó Magyar Mesemondó és Szövegfolklor Egyesület elnökeként nagyszerű alelnököket kaptam, a Magyar Olvasástársaság is biztosított arról, hogy

kevesebb munkával is szeretnék, ha tovább dolgoznék velük. Folytathattam az országos népmese-konferenciák szervezését, az idén a tizenhatodikon is túl vagyunk.

Az eltelt hat évet nagy sikerek és mély völgyek jellemezték, nehéz döntéseket kellett meghoznom, de soha nem voltam magányos, a kollégáimra mindig számíthattam. Igyekeztem mindent megbeszélni velük, abban hiszek, hogy a célokat legjobb közösen kijelölni. Négy kollégától kellett megválnunk 2015-ben a városi reorganizáció következtében. Közben három kollégám, mivel bizonytalannak érezte az állását, felmondott. Egyik napról a másikra szinte leküzdhetetlen munkaerőhiánnyal néztünk szembe.

Egy könyvtárban töltött hajnali órán döntöttem úgy, hogy kidolgozom az egy pontos kölcsönzési rendszert, ami nem csak annyit jelent, hogy egy helyen történik a kölcsönzés és visszavétel, hanem azt is, hogy mindenkinek minden szolgáltatást ismernie kell. Hetek alatt felkészültünk és vizsgáztunk is belőle, mert biztosak akartunk lenni a dolgunkban. Ezekben a hetekben egy napon belül rotációban váltottuk egymást, külön odafigyelve a pihenésre, mivel az új helyzet hatalmas stresszt jelentett számunkra.

Megkezdődött az új kollégák keresése is. Ekkor szembesültünk azzal, hogy milyen kivételesen nagy tudással, magas elvárásokkal rendelkező kollégáink vannak, és, hogy nem adhatjuk alább. Az új munkatársak megtalálása után újból csapattá kellett válnunk. Nehéz, de szép feladat meglátni az új emberekben, mire képesek, és meg-

teremteni számukra ehhez a legjobb feltételeket. Volt néhány kegyes évünk, de mára újra megmozdult minden, és mi megint alkalmazkodunk a változásokhoz.

Az egyik legnagyobb sikerünk a Minősített Könyvtár cím elnyerése volt. A felkészülést 2014-ben kezdtük el, és amikor elkezdődött a már említett átrendeződés, szinte egy emberként mondtuk, hogy nem hagyjuk abba. A feladat fontos és nem csak a munkánkban van kiemelkedő haszna, hanem magunknak is be akartuk bizonyítani, hogy nehéz helyzetben is képesek vagyunk rá.

Volt két nagy hullámvölgyünk, amikor a szakmaiságunk, emberségünk kérdőjeleződött meg. Ezek nagyon nehéz időszakok voltak, a sebek a mai napig megvannak. Igyekszünk tanulni ezekből az esetekből, de nem tudunk másképp dolgozni, mint addig.

Nemcsak a kollektívára vagyunk nagyon büszkék, hanem a helyre is, ahol dolgozunk, amit a magunkénak érzünk. Gyönyörű a könyvtárunk, ezt minden látogatónk mondja. Olyan hely, ahol mindenki jól érzi magát.

- Sikerült megvalósítani a szakmai elképzeléseidet?

- A százhalombattai könyvtár mindig is különlegesnek számított szakmai körökben. Mi voltunk az első Hamvas Béla könyvtár, tőlünk indult el „A népmese napja” mozgalom. Híresek voltunk a jó kollektíváról, az újításokról. Nagyon büszke vagyok, amikor mondják, írják, hogy úgy szeretnék egyszer eljutni hozzánk. Tavaly másodszor adtunk helyszínt az országos népmese-konferenciának, és másodszor volt rekordszámú látogatónk. Azt mondják, Százhalombattára jönni kell, mert jó, nemcsak a szakmai programok miatt, a várost is nagyon szeretik.

Az itteni, közös értékek megmutatása mellett fontos cél volt számomra az is, hogy a város jobban megismerjen bennünket. Két nagyszerű rendezvényt hoztunk életre: a Battai Könyvünnepet, amely során több száz diákkal olvasunk együtt a főtéren és a játékos borestet, amikor izgalommal, játékkal telik meg a könyvtár. Ezekben a ren-

dezvényekben az a legjobb, hogy új arcok jelennek meg, amely számunkra új lehetőség.

Hasonló célom volt a könyvtárosok megismertetésével is. Kell, hogy a kollégák szerepeljenek a médiában, hogy ne legyenek arctalanok. Nem volt egyszerű, mert a legtöbben szeretnek a háttérben maradni. Mára viszont szinte mindenki biztonságosan nyilatkozik, akár kamera előtt is, és a kollégáimat megismerik az utcán.

- Mit jelent számotokra hogy már nem vagytok közalkalmazottak?

- A közalkalmazotti státusz megszüntetése váratlanul ért bennünket, és azt hiszem, jogosan éreztük, hogy a munkánk megbecsülése helyett újabb pofont kaptunk. Személy szerint értem én, hogy van ebben jó, hiszen például, megszűnik a munkahely védettsége, ha valaki nem jól teljesít, könnyebben megválhatunk tőle. De azt gondolom egy jó vezető elsősorban nem a törvény adta lehetőségekben keresi a megoldást.

Az átalakulás során minden dolgozó kapott egy ajánlatot és nyilatkoznia kellett, hogy továbbra is elfogadja-e a munkáját. Tőlünk senki sem távozott, de tudom, hogy a városban sokan tovább léptek inkább, amin nem csodálkozom. Kevés a fizetésünk, és különleges munkakörülményekhez kell alkalmazkodnunk. Nagy volt a végkielégítés csábítása. Aki eddig is kacérkodott a gondolattal, hogy másban próbálja ki magát, az most könnyebben döntött.

- Hogyan éltek meg a március óta tartó sajnálatos helyzetet, a kijárási korlátozásokat, a rendezvények elnapolását?

- Szerencsénk volt, mert a szakma elég gyorsan reagált. Iránymutatást kaptunk, hogy a munkánkat hogyan tudjuk gyorsan, jól átszervezni. Rendbe tettük az állományt, sok elmaradt adminisztratív feladatot pótolunk, amikor pedig áttértünk az otthoni munkavégzésre, ennek a megszervezése is új kihívások, feladatok elé állított minket. Hol a net dobott ki bennünket, hol saját hibából egyedül ültünk egy másik chatszobában, mint a többiek. Sokat derültünk ezeken a szituációkon, de közben összekapcsoltuk az otthoni és a benti gépeket, így minden adat, munkafolyamat elérhetővé vált. Lassan rádöbbenünk, hogy sokkal többet dolgozunk napi nyolc óránál.

Szokatlan és sokszor szürreális helyzet volt, de megismertünk új informatikai lehetőségeket, megtanultunk kvizeket készíteni, kidolgoztuk a Facebook-kezelési rendszerünket, könyveket szkenneltünk, de közben mélyebben megismertük egymás munkáját is. Az olvasók, a látogatók persze nagyon

hiányoztak, és örültünk a jelzéseknek, hogy ez kölcsönös.

Amire nagyon büszkéek vagyunk, hogy szabadtéri olvasóudvart alakítottunk ki a könyvtár és a Barátság Kulturális Központnak közös belső udvarán. Megműveltük a földet, növényeket telepítettünk, támogatással sikerült vennünk néhány kerti bútort, dekorációt. Kétszáz virághagymát ültettünk el. Alig várjuk a tavaszt!

- Mostanra kinyithatott a könyvtár, de közben mégis (megint) sok minden változik...

- A visszatérés óta az intézményben nincs helyben használat, és csak online szervezünk programokat. Ez nem pótolhatja a személyes találkozásokat, eszmecsereket, de azzal kellett szembesülnünk, hogy sokan megnézik a közvetítéseket, többen, mintha személyesen kellene eljönniük. Ez jó, ugyanakkor aggódunk: mi történik a közösségek

mondta: „Nyugodt lehetsz, bent voltam, a könyvtárban rend van, a kollégák szépen, mosolygósan, rendesen dolgoznak.” Nem veszítettük el Tamarát, hanem nyertünk egy profi könyvtárhaználó, aki rajtunk tartja a szemeit, és aki nálunk hagyta a szíve egy darabját. Paulusz Katalin az új helyettesem, aki pillanatok alatt, zökkenőmentesen vette át Tamara helyét.

- Milyen terveitek vannak év végéig (azon kívül, hogy legyen vége ennek az évnek) és arra az időszakra, amikor majd megint szabadon lehet rendezvényeket szervezni?

- 2019-ben elindítottuk a tematikus éveinket. A tavalyi évben a férfiolvasókra fektettük a legnagyobb hangsúlyt, a férfiak évét tartottuk - sok rendezvénnyel, média-kampánnyal. Sikeres volt, és idén a nyugdíjasok évére készültünk. Ezt azonban teljes mértékben meghiúsította a vírus. Mára már

kel és azokkal az emberekkel, akik ilyen alkalmakkor találkozhattak és beszélgethettek egymással?

Az újabb gazdasági megszorítás következtében megszűnt a Városi Archivum történész státusza, egy kollégánktól el kellett búcsúzni. Kértem az önkormányzattól a részleg megtartását, hiszen a felgyűlt várostörténeti anyag méltó a kiemelt gondozásra, és a felhasználók rendelkezésére kell állnia, emellett kértem egy részmunkaidős státusz lehetőségét is, hiszen az anyagok feldolgozása nélkül feledésbe merülhet a múltunk.

Bajnok Tamara, a helyettesem a Könyvtári Intézetben, a Könyvtári Minőségfejlesztési Osztály vezetőjeként folytatja munkáját, ami nagy büszkeség, nem lehet ennek nem örülni. Lassan egy hónapja nem dolgozik a könyvtárunkban, de a minap, amikor szabadságon voltam, felhívott, és azt

tudjuk, a feladat nem lehetetlen, csak teljes átgondolást, változtatást igényel. Erre készülünk. Tudjuk, hogy sikerre fogjuk vinni, hiszen ennek a korosztálynak most tényleg nagy szüksége van ránk.

- Van-e olyasmi, ami szerinted véglegesen elmúlt, ami már sosem lesz a régi?

- Nap, mint nap tapasztalom, hogy a félelem, a kétség köztünk jár. Megfontoljuk, hogy elmenjünk-e egy összejövetelre, nagyobb társaságba. Bizonytalanná váltak a fizikai érintések, az ölelés, a puszilkodás, pedig szükségünk lenne rá. Bízom abban, hogy az emberek felismerik a személyes kapcsolatok, a közösségek jelentőségét. Mindaddig, amíg a világ a helyére billen, nekünk könyvtárosként kötelességünk folyamatosan azon dolgozni, hogy ezt az időszakot áthidaljuk. Újító, minőségi szolgáltatásokkal és hatalmas empátiával minden embertársunk iránt.

A paraszti kultúra emlékei Battán

Múltba vesző világ

Parasztok címen Wladyslaw Raymont lengyel író a XX. század elején írt egy ezer oldalas könyvet, melyben a paraszti világ elevenedik meg. De nem csak könyvben, filmen is. Mindez azért jutott eszembe, mert a film több jelenete azóta is élénken él az emlékezetemben. Az idős parasztember, Maciej Boryna kemény munkában eltöltött évtizedek után, csalódva fiában és fiatal feleségében, felkelve a halálos ágyából, ott áll a földjén kruppliszedés idején. Mindenki csalódott, de a földben sosem. A film kapcsán elevenedett meg bennem, ami emlékeim között mindig ott volt, hogy ilyen parasztembereket én is jól ismertem a családomban, de a faluban is. A gyermekkorom pont arra az időre esett, 1951 és 1961 között, amiktől már vannak emlékeim.

Azok az 50-es évek

A Kossuth Lajos utcában volt a házunk, mellettünk lakott nagybátyám, Jankovits József. Igazi parasztember, földdel, kocsi-val, lóval, tehénnel, disznóval, aprójószág-gal. Tőlük hoztuk a friss tejet, játszottunk az istállóban, a szénapadláson, és mentünk a lovaskocsival a földekre segíteni neki, amit egy 8-10 éves gyermek tudott.

Egy délutánon szokás szerint az utcán játszottunk, valószínű nyár vége lehetett, mert nem volt hideg. Soha nem látott öltö-nyös emberek jöttek az utcán, köztük volt az oroszánarunk, Virányi Márton. Kedveltük őt, mert hiszékeny volt és valahogy mindig sikerült elblijcelnünk az oroszórát.

Ez az öt-hat ember egyenesen bement a nagybátyámékhoz. Mi persze leselkedtünk, mert el nem tudtuk képzelni mit akarnak itt ezek az idegenek, velük a mi tanárunkkal. Egész délután ott voltak, a Jóska bátyám végig szótlanul, magába roskadva ült a fa karosszékeben, ami egyedül az övé volt. Végül elmentek, én pedig csak sokkal később értettem meg, mit is kerestek ott.

Egyszer csak eltűntek az istállóból a tehenek, de a ló elég idős és makrancos volt, ezért megmaradt. A házakra felszerelt hangosbeszélőben – ha jól tudom három volt belőle – naponta bementék név szerint, ki írta alá a belépést a téeszbe. Talán négyen voltak, akik soha nem lettek tsz-tagok.

Visszatérve, ezek az idők voltak (1959, 1960, 1961), mikor a parasztemberektől, akik a föld műveléséből éltek, az állam elvette mindenüket. Földet, kocsit, lovat tehenet. Akkor már 1956 után megszűnt a beszolgáltatás, ami abból állt, hogy a megtermelt javakból, húsból, tejtermékből,

terményből egy bizonyos mennyiséget kötelesek voltak beszolgáltatni az államnak.

Valami maradt, éppen annyi, hogy a napi ételmet fedezze, na nem bőségesen. Megszűnt a magántulajdon, valami kevés földet – ún. háztájit, egy holdat – meghagytak, a többit be kellett vinni a TSZ-be, vagyis közös tulajdonba, de üzleteket, gyárakat, mindent államosítottak.

*

Úgy gondoltam, nemcsak a magam emlékeire támaszkodom, hanem megkérdezek néhány falumbélit, hogyan emlékeznek ezekre az időkre?

M. J. túl a hetvenen élénken emlékszik az akkor történetekre. Édesanyja fiatalon meghalt, nagypapa az azt megelőző évben, így a nagymamára maradt a nevelés. Ketten éltek a fehérre festett falusi parasztházban. A fiú már tízévesen nagy segítsége volt a munkában, ahogy addig a nagypapának is. Ugyan a nagypapa azt mondta, hogy ahogy ő és az összes elődje is, megélnék abból a 10 hold földből, a

fiú mégis továbbtanult, de a föld szeretete soha nem múlt el belőle.

Az emberek akkor már tudták, hogy idegenek, agitátorok járnak a házakat, hogy néha szép szóval, néha erőszakosan rábeszéljék a parasztembereket, hogy írják alá a belépést a TSZ-be.

M. J. nagymamája látta, hogy jönnek az agitátorok a ház felé, és velük van az iskola egyik tanára is. Itt nem az a bizonyos oroszánar ment velük. Nem írom ki a nevét, mert tudom, hogy egy végtelenül becsületes, sokgyerekes emberről van szó. Valószínű kényszerítették.

A fiút egyedül találták, telefűstölték az egész szobát, aztán elmentek. A nagymama tudta, hogy ezek vissza fognak jönni, ezért később átment a tanárhoz, mondva, hogy tudja itt az ellenállás teljesen reménytelen. Megkérte, hogy akkor írassa alá, ha a faluban már mindenki, hozzá többet ne jöjjenek. Tudta, hogy ha élne a férje, aki a lengyel Maciejhez hasonlóan szerette a földet, ne gondolja még a túl-

világon sem, hogy könnyen adta minden vagyonukat. Elvitték az egy szem tehenet, a lovat, a földeket.

Később a többi falusi asszonnyal együtt a TSZ-ben dolgoztak. A bért munkaegységben számolták. Az asszonyok átlagban 900-1000 Ft körül kerestek egy hónapban. Mellette év végén kaptak valamennyi természetbeni juttatást is.

Gyakran érte olyan vád a földdel dolgozó embereket, hogy műveletlenek. Biztosan akadt ilyen is, de a magyar paraszt mindig is bölcs volt, az is aki nem járt iskolába. Értett a földhöz, ismerte az időjárás változásait, az állatokat, a növényeket.

M. J. nagypapa egyszerű parasztember volt, de esténként olvasott, sokat és gyakran. Az unoka tanult, a nagypapa olvasott. Tisztában volt a világ dolgaival.

*

A. J. édesapjának családja talán századokra visszamenően földdel foglalkozott. Tartott lovat, tehenet. A három tehénből egyet hagytak, a többi vitték a közösbé. Nagypapája battai viszonylatban nagygazdának számított, nem volt időskori nyugdíja, csak a földre támaszkodhatott, ez jelentette a család megélhetését és a következő nemzedékek jövőjét. Ez veszett el, a kiszámíthatóság, a biztonság.

*

2010-ben megjelent egy kiadvány: Százhalombatta község 25 éve, 1945-1970. Készítette Ferenczi Illés, a bevezető tanulmányt Balpataki Katalin írta. Ebből

A magyar parasztságot évszázadokig a nemesek jobbágysorban tartották. Végleges bár nem megnyugtató felszabadításukra csak az 1848-as forradalom és szabadságharc után, 1853. március 2-án került sor egy császári nyílt parancsban.

Elmúlt valamivel több mint 150 év, és kialakult 1914-ig a jól működő parasztgazdaság, amikor először az I. majd a II. világháborúban a parasztság nagy részét is elvitték évekre katonának. Az asszonyok, az idősek és a fiatal gyerekekre maradt az itthoni munka. Szántottak, vetettek, arattak amíg lehetett, hogy ne haljanak éhen, nemcsak a vidékiek de a városiak is. A frontokról, vagy a hadifogságból hazakerülve a rendszerváltozás miatt szovjet mintára sorban alakultak a termelőszövetkezetek. 10-16 évbe került, amire szinte az egész magyar parasztságot vagy verbális erőszakkal, néha keményebb módszerekkel beléptették a téészbe. Elvették a vagyonukat, éppen csak annyit hagytak, hogy ne haljanak éhen.

idézzük: „A háború utáni földreformkor mindegy 200 kh. szántó maradt megműveletlen. Ezen alakult elsőnek 1950-ben az Állami Gazdaság majd a téészek létrejöttével Százhalombattán is létrejött az első TSZ Szabad Május 1. néven 17 taggal. Többszöri váltással, 1956-ban megszűnéssel, de 1961-ben a földrendezés után egészen 1969-ig működött a Rákóczi TSZ.”

Az 1959-1960-1961 év volt, amire mi

is emlékezünk, bár 10-11 évesek voltunk, de ha a felnőttek nem is beszéltek róla nyíltan, éreztük a feszültséget.

*

V. T. ugyan Ercsiben lakik, de kíváncsi voltam, hogyan történt ott a téészek alakulása. Jobb volt a helyzet, mint Százhalombattán, mert a cukorgyár mellett több mezőgazdasági nagyüzem is működött.

1956-ban lehetőség nyílt a téészből

való kilépésre, de 1959-től újra kötelezővé tették a belépést Akkor járták Ercsiben is az agitátorok a házakat, de amíg korábban fizikai erőszakot is alkalmaztak,

években mintagazdaságot hozott létre.

Sinatelep a megye legjobb gazdaságai közé tartozott, de ilyen kivétel kevés akadt, és nem feledtette a fájdalmat, hogy sokan mindenüket elvesztették. Nemcsak a földművelők, de az iparosok, a kereskedők és még számtalan ágazat művelői.

*

Ez a történet itt félbeszakad, de az igazság kedvéért pár mondat a követke-

ző rendszerváltásról 1989-ben. Akiknek elvették a földjét, jelentkezhetett kárpótlásért. Aki ügyes és szemfüles volt, nagyon jól járt, de a többség nem. A korábban idézett M. J. részére az összes földért 150 ezer forintot fizettek kárpótlási jegyben. Ennek feléért mi mást vett, mint földet.

*

Az elmúlt harminc év alatt kialakult egy új, mezőgazdasággal foglalkozó réteg, akik magántulajdonban művelik a földet, állatokat tartanak. Ők, főleg a nagyobbaknak a tulajdonosai kevés kivétellel már közép- vagy felsőfokú végzettséggel vezetik a gazdaságokat. Egyre több a kisebb, szintén magántulajdonú élelmiszerfeldolgozó üzem.

Csak remélni lehet, hogy a világiárvány nem tudja megtörni a most már megint jól működő, és újra a saját földjén dolgozó „parasztk” életét.

Jankovits Márta

Források:

Százhalom Kalendárium 2016

Ercsi évszázadai – Miklós Gergely írása

Százhalombatta község 25 éve 1945-1970

Szóbeli közlések, emlékek

Interjú Tóth Ernővel, a KÉSZ helyi elnökével

Elődeink szellemiségéhez váljunk méltóvá

- Néhány nappal ezelőtt, rendkívüli körülmények között ünnepeltük október 6-át, az Aradi Vértanúk napját. Miért tartja fontosnak, hogy egy város közössége, vagy akár egy civil szervezet méltón emlékezzen meg nemzeti ünnepeinken?

- Nemzeti ünnepeinken történelmünk egy-egy olyan meghatározó eseményére emlékezünk, amelynek máig hatása van ránk, magyarokra, de merem állítani, hogy az egész világra. Gondoljunk csak 1848.

Március 15-én évről-évre fel kell idéznünk azt az időszakot amikor a szabadság győzött. Ezt a rövid, boldog periódust a dicsőséges szabadságharc, annak bukása, majd október 6., az elkövetkező megtorlások emelték ki a hétköznapi, fizikai világból egy magasabb lelki síkra, amely mindig fogódzkodót adott, ad és adni fog a nehéz napokban.

Kossuth az 1890-es híres beszédében magyar Golgotának nevezte az aradi vesztőhelyet. Nem láthatta előre, hogy az

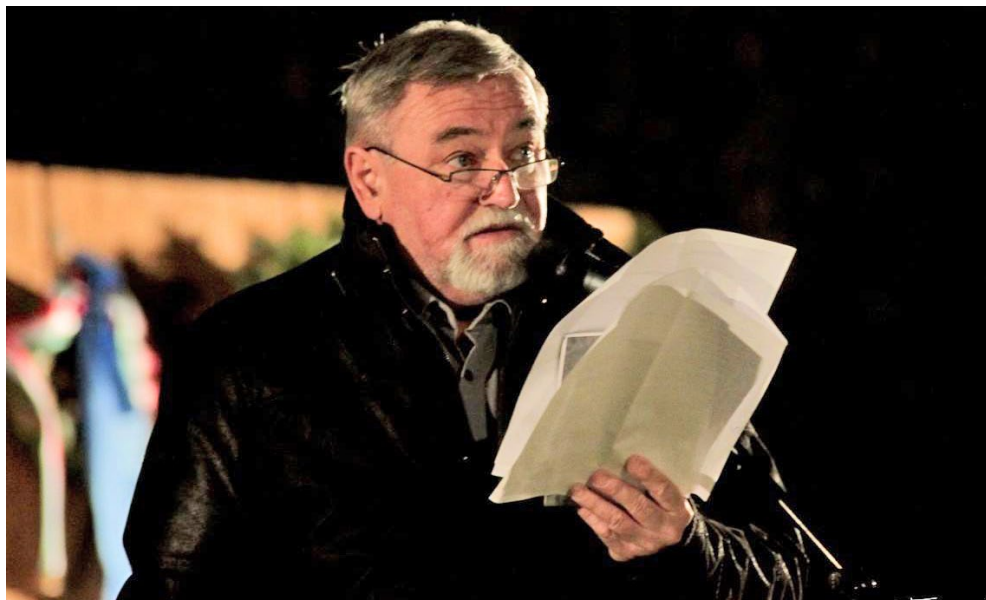
harc követett. A pesti srácok bátor önfeláldozása, a csepeli, dunaújvárosi munkások hősie ellenállása, a mecseki láthatatlanok makacs kitartása emelte ötvenhatot egy magasabb erkölcsi magasságba. November 4-én a megtorlások kezdetére és erre lelki felemelkedésre emlékezünk.

A kérdésre válaszolva azért kell ezeken a napokon megemlékezni, hogy felülemelkedve a napi problémáinkon az elődjaink által megteremtett magasabb értékekkel, szellemiséggel teli „tisztaszobába” belépünk és rájuk emlékezve törekedünk hozzájuk méltóvá válni.

- Megítélése szerint mennyire közügy városunkban a megemlékezéseken való részvétel?

- Ahogy azt előbb említettem, március tizenötödike október hatodikával, október huszonharmadika, pedig november negyedikével teljesedik ki. Ahol mindkettőre hasonló módon emlékeznek, ott már nem munkál a diktatúrák sötét szelleme. Tudjuk, hogy diktatúrák idején hol egyik, hol mindegyik napra tilos volt emlékezni. Így volt 1849 után egy ideig, majd a második világháborút követően március 15. és október 6. esetében. Az 1956-os forradalomról nem is beszélve. Ötvenhat megtorlóit még köztünk élnek fizikailag is, szellemiségük pedig még hosszú ideig sötét, ijesztő árnyékot vet mindennapjainkra.

Az Aradi Vértanúk Napján október 6-án és Nemzeti Gyásznapiunkon, november 4-én, továbbá június 4-én a Nemzeti Összetartozás Napján az elmúlt tizenöt évben civil szervezetek rendeztek megemlékezést. Így sikerült teljesség tenni a március 15-i és október 23-i megemlékezéseket és lélekben eljutni a „magyar Golgotától” a téglagyári völgy felett álló Magyar szabadságért kereszthez, amelynél idén az Összetartozás Évében egy keresztutat építettünk. A jövőben így testi valónkban is végig járhatjuk a magyar golgotát a kereszti, amely az áldozat és a feltámadás jelképe egyben. A megemlékezések történetére visszatekintve

tavaszára, amikor Európában forradalmak sora tört ki, egy liberális fordulat következett be. Ez a fordulat a forradalmak bukása ellenére is befolyással volt nem csupán Európa, hanem azon túl az egész világ további sorsára is.

Napjainkban éppen annak a levét iszszuk, hogy a negyvennyolcas szabadság akkor nem tudott kiteljesedni, tovább éltek a monarchiák. Két szörnyű világháború következett. A királyságokat nem demokráciák, hanem diktatúrák váltották le Németországban, Oroszországban, és szerte a világon. Ma pedig éppen az elfajzott liberalizmus diktatúrájából próbálunk szabadulni.

ország végzete 1920-ban teljesedik be a trianoni döntéssel, amelynek fizikai, lelki hatásai máig fájdalmat okoznak. Helyi szabadságharcok még ebben a kilátástalan helyzetben is folytak például Salgótarjánban és Nyugat-Magyarországon. Majd az ország maradéka egészen a háború végéig minden területen zavartalanul fejlődhetett.

Ezt az időszakot két megszállás, két véres diktatúra követte. Azonban éppen akkor, amikor a világ nagyhatalmai sem mertek ujjat húzni a Szovjetunióval, 1956. október 23-án kísértetiesen megismétlődve negyvennyolc, forradalom tört ki, amelyet egy rövid, de annál dicsőbb szabadság-

bátran mondhatjuk, hogy a részvétel egyre inkább közösséggé válik.

- A fiatalok nemzeti önismeretre nevelését miért tartja fontosnak, és ez nálunk hogyan zajlik?

- Öntudatra ébredésünkkel egyidőben rádöbbenünk, hogy mennyire kicsik, sebezhetőek, védtelenek vagyunk. Szükségünk van egymásra, társakra, a családra, a közösségre, a nemzetre, amelyben biztonságban érezhetjük magunkat. Aki külföldön élt, él huzamosabb ideig, vagy árván, hányattatásban él pontosan érti, tudja miről beszélek.

Gyermekeink számára a biztonságot a szülők, az óvodai, iskolai, majd munkahelyi, közösségek, a haza, a nemzeti összetartozás jelentik. Amelyek egyben a zavartalan fejlődés, az életben való boldogulás lehetőségét is biztosítják. Elengedhetetlenül fontos, hogy tudjanak azonosulni és beilleszkedni a családtól kezdve a kisközösségeken át a nemzetig, azon túl pedig az emberiséghez, az élethez.

A nemzeti önismeret az előbbieket fontos eleme, amelynek átélésében, ha minden rendben van, megszületésüktől kezdve egyre jobban elmélyülhetünk. Ezt a cél jól szolgálják a nemzeti ünnepeken való megemlékezések, illetve a mindennapokban a családi légkör, az oktató-nevelő munka, a vallási, civil közösségek.

Százhalombattán mindenképpen ki kell

Hálás köszönettel tartozunk mindenkinek, akik gyermekeinkkel foglalkoznak. Nagyon fontos a pedagógusok, nevelők, közösség, sport vezetők megbecsülése, tisztelete. Eb-

ben még a Haynau féle vészorszakhoz képest is akad tennivalónk hiszen Gáspár András, Ferenc József császár egykori lovaglómestere halálos büntetését végül börtönre változtatták.

- A Keresztény Értelmiségiek Szövetségének milyen eszközei és lehetőségei és partnerei vannak a hagyományok megőrzésében?

- Helyileg szorosan együttműködünk más szervezetekkel, intézményekkel, továbbá

kormányzat támogatásával egy közös alkotó pályázatot írtunk ki százhalombattai fiataloknak. A pályázat, amelynek témája éppen a nemzeti összetartozás és szűkebb

hazánknak a városnak születése volt a témája, a járványhelyzet ellenére is sikeresen zárult. A nyertesek az önkormányzat jóvoltából értékes díjakat vihettek haza.

Országosan, illetve Kárpát-medence szerte működő Keresztény Értelmiségiek Szövetsége pedig egyre sikeresebb együttműködésben végzi munkáját nem csupán hazai, hanem a határon túli magyar civil szervezetekkel is. Az elmúlt évben létrehoztuk a Kárpát-medencei Magyarság Evangelizációjáért Alapítványt, amelynek segítségével kiteljesíthetjük a határon túl élő magyarokkal való együttműködést, nemzet összekovácsolódását.

emelni az 1026. sz. Szent László Király Cserkészcsapat tevékenységét, amelynek során lovagkirályunkhoz méltóvá válnak a gyerekek. Az idei október hatodikai megemlékezésen már ők vitték a prímet élőkép-pel, versmondással, megemlékező beszéddel.

köszönettel tartozunk az önkormányzat rendszeres anyagi támogatásáért. Ki kell emelnem a cserkészekkel és a „Matrica” Múzeummal való együttműködést.

Az idén, az Összetartozás Évében, amely egyúttal Százhalombatta várossá nyilvánításának 50. évfordulója az Ön-

SZÁZHALOM

Óvárosi Községi, Közéleti Folyóirat

Megjelenik havonta

Felelős kiadó:

Jován László,
a Hírhalom Egyesület elnöke

Szerkeszti a szerkesztőbizottság.

Postacím: 2440 Százhalombatta,
Csenterics út 4.

Tel.: 06-30-966-8079

www.szazhalom.hu

ISSN szám: 2559-9860

Nyomdai munkák:

Hírhalom Egyesület, Százhalombatta

Támogatók:

Emlékeim Zalából

Távolba futó utak

A ma is Óvárosban élő Krisztián Ferencnével már készült beszélgetés, amikor életéről, pályafutásáról beszélt nekünk. Most arról a zalai kis faluról, Lisperzentadorjánról kérdeztem őt, ahol született, gyermek- és fiatal korában élt, melynek értékrendje meghatározó lett számára egész életében.

Magas dombokkal, hatalmas erdőségekkel körül ölelt kis falu volt Lisperzentadorján, ahol születtem és éltem középiskolás koromig. A temetőben - mely a falun kívüli dombon van - található egy római templom romja. A község lakóinak száma gyermekkoromban 1000-1500 fő lehetett.

Tőlünk sokan jártak az olajiparba dolgozni, mert 1945 után Lispén nyitották meg az amerikaiak az első olajkutakat. Lispe és Szentadorján közel voltak egymáshoz. Amikor a két település összenőtt egy közigazgatás alatt Lisperzentadorján lett a neve.

Volt községháza, katolikus temploma, iskolája, boltja, kocsmája, voltak kézműves

mesterei. A falu lakói több forrásból teremgették elő a megélhetés alapjait. Ahogyan mondták, több lábon álltak.

A környező településeken működő olajkutak nyersanyagait Bázakerettyére vitték feldolgozni. Olyan volt a feldolgozás, mint a DKV-ban - a MOL-ban - csak kisebb léptékű üzemben. Ott volt a vállalati központ - az iroda - és volt óvodája is, amiben később magam is dolgoztam.

A falu lakói közül sokan jártak az üzembe dolgozni, de voltak parasztcsaládok is, akik a földek műveléséből éltek. Ők mindenfélét termeltek: gabonaféléket, kölest, krumplit, kerékrépát, babot, cirkot. A kerékrépa kicsit más, mint a takarmányrépa és nem azonos a céklával. Úgy használják fel télen, mint a savanyú káposztát - savanyítva. Csak a zalai és vasi részeken termelték tarlóvetésben, vagyis a gabona learatása után a tarlóba vetették el a magját.

A szelídgesztenyefák sok ember szőlője alján voltak. A hatalmas erdőségekben sokféle gomba termett. Ismertük az ehető gombafajtákat - vargányát, róka gombát, keserűgombát, galambicát. Nem csak friss fogyasztásra gyűjtöttük, szárítottuk télire is. Rengeteg gombaételt fogyasztottunk.

Nem csak a falu parasztjainak, mindenkinek volt egy kisebb vagy nagyobb földje, amin megtermelte az élethez szükséges ételmelet. Mindenfélét termeltek ők is: gabonaféléket - búzát, rozst, árpát, zabot, kölest -, krumplit, cirkot. Régen termeltek lent is szőttek készítésére. Megtermelték az állatok eledelét is. Marharépát, lucernát vetettek, a legelőket kaszálták, begyűjtötték a szénát télire. A takarmányt az állatokkal etették meg.

Konyhakerti növények közül is mindent termeltek: borsót, tököt, fekete retek, paprikát, paradicsomot, sárgarépát, petrezselymet, zellert, kerékrépát. Takarmánytököt, babot a kukoricában.

Lábasjóságot minden házban tartottak, mindenkinek volt egy kis majorsága: disznót, libát, kacsát, csirkét, tyúkokat, pulykát, nyulat, galambokat neveltek.

Sok családnál volt tehen is. Tej, tejfölt, túrót, bort adtak el a feleslegből.

A felesleget nem piacra vittük, nagyobb részét a szövetkezetek felvásárló központjába vették át tőlünk. Egymás között is eladtuk, elcseréltük, ha kellett, ha valamiből nem termeltünk eleget. Gyakorlatilag a családok önellátók voltak.

A mi családjunk termelt valamennyi gabonát, kukoricát, krumplit. Lisztet 50 kg-os zsákokban a szomszéd faluban vettük meg a malomban. A mi környékünkön nem termeltek cukorrépát, a cukrot megvettük 50 kg-os zsákokban egész télre. A padláson tároltuk. Ha kellett 1-2 q zabot, rozst is vettünk, mindig ugyanazoktól a családoktól a faluban.

A tartós élelmiszerekből, amit nem termeltek meg a szüleim, megvásároltuk egész téli használatra. Mindig termeltek napraforgót. A szomszéd faluban volt az olajűtő. A tökmagot is oda vittük kiprészelt. Nem nagy mennyiséget, csak amennyi a családnak kellett. A tökmag olajat a savanyú káposztára öntve fogyasztottuk. Minden mást zsírban főztünk, sütöttünk. A tökmagot kiszedték a tökből, megszáritották, aztán vitték kisajtolni. A napraforgó magot szintén. Csak annyit, amennyit megtermeltek. Ha nem termeltek megvették, vagy más terményért cseréltek.

A szappant megfőzték hulladék zsíradékból lúgkövel. Sóért viszont a boltba mentünk. A kenyert nagyanyáméknál kemencében sütöttük meg. Amikor külön költöttünk anyukám a megdagasztott kenyértésztát elvitte a pékhez megsütni. A tejet, tejfölt, túrót háztól hordtunk, amikor már nem volt tehenünk.

Pénz abból volt, amit a feleslegből pénzért értékesítettek, vagy ha az iparban vállaltak munkát.

Gázzal fűtöttünk, gázlámpával világítottunk. Petróleumot ezért vásárolni nem kellett.

Nálunk nem volt termelő szövetkezet, mert a dimbes-dombos tájat nem lehetett gépekkel, nagyüzemi módszerekkel művelni. Nem tudtak ehhez hatalmas táblákat kialakítani.

Kevés ló volt a faluban ezért a teheneket is befogták földet művelni. Akinek fogatai voltak, vállalta mások földjeinek művelését

is – szántást, vetést. Pénzben fizettek érte, vagy visszaadták munkával, visszasegítettek kapálással. Tehén sok családban volt. A legtöbb munkát kézierővel végezték, gépeket nem használtak akkor még.

Voltak kézművesek is a faluban: asztalos, szabó, cipész - a nagyapám és az apukám -, kőműves, tetőfedő, pék. Kovács nem volt a faluban csak a szomszéd településen. Többnyire egy-egy családban apáról-fiúra öröklődött a mesterség. Fodrász nem volt nálunk, a szomszéd faluba jártunk fodrászhoz. Borbély igen, de csak a fiúk haját nyírta.

Anyukám csak otthon dolgozott, mosott, főzött, takarított, nevelt bennünket. Dolgozott a kertben és a földeken is.

A falu közelében folyt egy kis patak, de nem emlékszem, hogy nekünk a kertet locsolni kellett volna. A föld agyagos volt, jól tartotta a nedvességet. Az Alpok aljához közel gyakran esett az eső, volt a növények fejlődéséhez elegendő csapadék. A legnagyobb nyárban is harmatos volt a fű egész nap. Az asszonyok nyáridőben a patakban mostak, mint anyukám és még én is. Abban az időben szőttes volt a konyharuha, abroszok, lepedők. A nagyanyám készítette őket. Mángorlóval lehetett szép tisztára mosni a patak vizében. Lenből szőtték az összes kelengyét, amit a lányoknak adtak. Bárhová mentünk a faluban, meg volt a rétesnyújtó abrosz, amit csak arra használtak.

*

A gyerekek otthon születtek. Nem volt a faluban orvos, csak bába. Nem emlékszem, hogy abban az időben orvoshoz jártak volna az emberek. Az öregek egyáltalán nem. Amikor még kicsi voltam a családok együtt éltek a nagyszülőkkel, mi is. Az anyám korosztálya közül sokan megházasodva új házakat építettek, külön költöztek. Valószínű az anyagi gyarapodás tette ezt lehetővé. Eszükbe sem jutott viszont, hogy elköltözzenek, máshová menjenek

lakni, ott maradtak a faluban, ha csak nem mentek más faluba férjhez. A nagyszüleim még együtt éltek a dédszülőkkel. Az én korosztályom volt az első, aki már felnőttként nem maradt ott.

A babakelengyét korábban elkészítették. A születésem után anyukámnak egy hétig nem volt szabad felkelnie. A szülők, leendő keresztszülők minden nap friss ételt

vittek ezekben a napokban a családnak. Mi paszitanak hívtuk, aminek nálatok babina a neve. A kosárban volt: húsleves, valamilyen húsétel - rántott- vagy sült hús -, többnyire baromfiból: csirke, kacsa, idénynek megfelelően. Csak télen volt friss disznóhús. Volt benne sütemény, borocska.

Nem a családból, rokonságból hívtak réggen keresztszülőket, hanem barátokat, családbarátokat. Mi iparos család voltunk, mi a szabóval és az asztalos családdal voltunk komaságban. Ha ott született gyermek, a szüleim lettek a keresztszülők. Nekem a szabó, az öcsémnek az asztalos család lett a keresztszüleje. A szüleim pedig az ottani gyermekeknek. A koma, komaasszony nem más volt, mint a gyermek keresztszüleje.

Óvoda folyamatosan nem volt a kicsiknek, de volt nyári óvoda a szünetben, az iskolában, hogy az asszonyok is el tudják

nak menni a földekre dolgozni a nyári munkák idején. Ne kelljen a gyerekeket magukkal vinni a határba. Mi a testvéremmel két éven át jártunk nyári óvodába az összes falusi gyerekekkel. Messze nem hasonlított ez a mai óvodai életre. Enni kaptunk, főztek ránk, játszhattunk. A tanítónéni vállalta a felügyeletet. Olyan személy segítette őt, aki szerette a gyerekeket. Volt dajka néni,

aki takarított, két konyhás néni, aki főzött ránk. 30-40 gyermek volt ott. Mindenki oda vitte a gyermekeit, azokat, akik még felügyeletre szorultak, még az első osztályosokat is. Amíg ezt ki nem találták a szülőkkel mentünk a határba. A földek végén játszottunk, amíg ők dolgoztak. A nagyobb testvér vigyázott a kisebbre.

Aztán oda jártam iskolába. Az I.-III. és II.-IV. összevont osztályok voltak. Két tanítónő tanított alsóban, felső tagozatban már szaktanárok tanítottak bennünket. Az igazgató irányította az iskolát. Volt elegendő tanterem, csak délelőtt tanultunk.

Középiskolába Nagykanizsára jártam. Volt kollégium, de én bejártam oda.

Az iskolai ballagáson csak a szülők, testvérek voltak meghívott vendégek. Otthonról a kertből hoztak virágot. Még nem volt szokásban a nagy ajándékozás. Az osztály-

főnöknek a szülők vettek valami egyszerű ajándékot. Hoztak a szülők süteményeket, amit közösen fogyasztottunk el. Tünetnyes, helyes, kis egyszerű ünneplés volt.

*

A mikor a fiatalok elhatározták, hogy összeházasodnak, a fiú megkérte a lány kezét a szülőktől. Megtartották az eljegyzést, amely a lányos háznál volt és kitűzték az esküvő napját. Elmentek a paphoz, aki három vasárnap mise végén kihirdette a fiatalok házassági szándékát. Ennek az volt az értelme, tud-e valaki olyan okot, amely akadály lehet a házasságkötésnek: pl. rokon kapcsolatban vannak – unokatestvérek vagy közeli vérokonság fűzi őket össze. Vőfélyt a lányos és fiús család

teményeket már korábban megsütötték, a tortákat pedig a vendégek hozták. A lakodalmas vacsorához minden meghívott család hozzájárult alapanyagokkal: cukor, liszt, tojás, baromfi, dió – kinek mije volt.

Húsleves csigatésztával, főtt hús mártással, csirkepaprikás nokedlival, rétesek, sülték voltak az ünnepi eledel. A tortákat éjfélkor vágták fel. Előtte volt a menyasszonyi tánc. Ha a fiatal pár a lányos háznál maradt lakni, csak menyasszonyi tánc volt. Ha a fiús házába költöztek a fiatalok, akkor menyecske-tánc is volt, mégpedig a fiús háznál. Hajnal 3-4 óra körül mindenki elment aludni, és reggel folytatódott a mulatozás. Ebéddel végződött a lakodalom, de még másnap is, miközben széthordták

lád külön fogadott - a botjukra rozmaringot kötöttek –, ők hívták meg a vendégeket a család és az ifjú pár nevében.

Nagy lakodalomkor az esküvőre sok lányt hívtak koszorúslányoknak. Nyolcat, tízet is akár. Az esküvőnek, lakodalomnak meg volt a rendje. Ha a menyasszony és a fiú is egy faluban lakott, akkor mindkét háznál volt lakodalom.

Az esküvőre a fiús házból mentek el a lányért. A polgári esküvő mellett mindig volt templomi esküvő is, ahová csak a közvetlen családtagok mentek el. A menyasszonyt az első vőfély vitte a templomba. Mögöttük sorakoztak fel a koszorúslányok a párjakkal – a többi vőfélyvel. Utánuk mentek a nászok, a fiatalok szülei, a közvetlen család. Az esketés után már az új férj vitte a lakodalmas házhoz a feleségét.

Addigra minden meghívott vendég megérkezett a lakodalomba. Az ételeket a főszakács készítette el segítőkkel. A sü-

teményeket – asztalok, székek, tányérok, evőeszközök, poharak, edények – egy kicsit mulatoztak is.

*

A bban az időben még otthon ravataltak fel a halottakat. Halottas házat csak később építettek. A temetés előtt két este virrasztás volt a családban. Roknokok, ismerősök elmentek a halottas házhoz imádkozni a halott üdvéért.

Az udvaron ravatalták föl, az udvaron volt a temetési szertartás. A temető a dombon volt, szekérrel vitték fel a koporsót. A legközelebbi hozzátartozók, komák, két oldalról kísérték a koporsót. Minden kísértő mellett volt egy asszony, kezében gyertyával, általában a feleségük.

Ha valaki meghalt a faluban, aki csak tudott, elment a temetésére. A temetés után halotti torra a közvetlen hozzátartozókat, halottvivőket, szomszédokat, a papot hívták meg. Húsleves, pörköltet, sültet,

süteményeket szolgáltak fel ilyenkor és bort. Abban az időben a pálinkafőzés tilos volt, csak sutyiban főztek.

Mi határmenti falu voltunk Jugoszlávia mellett. „Titó láncos kutyáinak” számítottunk, pedig színmagyarok laktak a településen és valamennyien katolikusok. A falunkba csak az jöhetett, akinek határsáv engedélye volt, még a rokonok sem voltak ez alól kivételek. Be kellett azonnal jelentkeznie a tanácsházán. Amikor elment, akkor is. 14 km-re voltunk Letenyétől és a határtól is. Letenye volt a határátlépő hely.

*

A dventtől elkezdődött a készülődés a Karácsonyra. Édesanyjammal hajnali misére jártunk reggel 6 órakor. Apám nem, ő sokat, rengeteget dolgozott. Cipészkedett, járt az olajkútfúrásokhoz, kocsmáros is volt egy időben, segített a földjeinket művelni. A cipésműhelyt élete végéig megtartotta. Hozzá hordták javítani a cipőket még akkor is, amikor már nem csak ebből élt.

Soha föl sem vetődött, ami most, hogy az államtól várjon az ember valamit. Mindenki magára utalva élt, úgy kereste a jövedelmét, ahogyan lehetett, ahogyan tudta, de tisztességes munkával.

December 13-án van Luca napja. Erre a napra minden család elkészítette a maga Luca székét, ahogyan apám is előre. Faragtak egyszerű háromlábú székeket. A fiúk eljöttek Lucázni – áldást mondani. Reggel körbejárták a falut a legények és így köszöntötték a háziakat:

„Luca, Luca kitty-kotty, kalamanya kettő, ha nem adnak szalonnát, levágom a gerendát. Tojjanak a tyúkok ...”

Elmondják az összes jókívánságokat, majd meg kell őket kínálni azokkal a dolgokkal, amik a jókívánságaikban szerepeltek: szalonnával, kolbásszal, borral, tojással. Ha már nem tudták elfogyasztani a tarisznyába tették, hazavitték.

Azon a napon nem volt szabad varrni, nehogy bevarrjuk a tyúkok hátsóját, és nem volt szabad a tojásokat összeszedni. Mindenkinek le kellett ülnie kicsit Luca székére megpihenni.

Ezek a jókívánságok valójában bőség mágiai. Jókat kívántak, hogy azok teljesüljenek.

Betlehemezés mindig volt – az utolsó héten Szent este előtt – és Szent családjárás is. Voltak a faluban nagyon-nagyon templomba járók. Voltak, akik gyakran, de nem mindig vettek részt vallási szertartásokon. Voltak, akik csak nagy ünnepeken mentek templomba. Olyan ember nem volt, aki egyáltalán nem járt. A Szent családjárás a

legvallásosabb családok csinálták hét napon keresztül. Ki volt jelölve, hogy ezeken a napokon melyik családnál lesz a találkozó.

Volt egy beköszöntő ének, amellyel engedélyt kértek, hogy bejöhessenek: „Szálást keres a Szent család, de nincs, aki befogadja. Ez a család befogadja a Szent családot.”

Volt, amikor mi voltunk a Szent család. Mi fogadtuk a falubelieket. Bárki jöhetett a faluból. A vendégek leültek. Végig imádkoztuk a rózsafüzért, azután Szent család énekeket énekeltünk. Elénekeltek a bibliai történetet. Volt szövege Szent Józsefnek, Máriának és a kis Jézusnak is. Háztól házig mentünk esténként Szent családot járni.

Gyönyörű szép szokás volt, összetartotta a falusi közösséget. Sokszor gondolkodok arra, mennyire nem voltak egyedül a falusi emberek. Alig volt olyan, aki egyedül lakott a hosszú téli esteiken, amikor sem rádió, sem televízió nem volt.

Az őszi munkáknál segítettek egymásnak: krumpli kiásása, szüretelés, kukorica-szedés, kukoricahántás. Meg volt, melyik

családot hívjuk segíteni és azokhoz mentünk vissza.

Ha fosztatlanul szedték le a kukoricát, behordták az udvar közepére és ott közösen végezték el a munkát. Jöttek segíteni még a szomszédok is. A férfiak hordták a göréba. Krumpliszedéskor a pincébe.

Ősszel betakarítás után felszántották a földeket. Ha nem volt a családnál igás állat, akkor bérbe szántatta fel. A kerteket pedig felásták. Mire elvégezték a káposzta és kerékrépa savanyítását, jószerével december lett. Jött Luca napja, Szent családjárás, betlehemezés, Jézus születésének ünnepe.

Karácsony előtt az utolsó héten volt a betlehemezés. Sok csoport volt, mert nagy szegény lett volna, ha egy házat kihagynak. Olyan nem volt, hogy valaki kimaradt volna. A gyerekek gyümölcsöt – almát, körte, diót – kaptak ajándékba.

Karácsony napja – december 24-e – böjtös nap volt. Tejes vagy tejfölös, sóban, vízben főtt bablevest ettünk laskával. A laska lisztből készült, sóval, vízzel. A mi vi-

dékünkön nem volt hal. Karácsonyeste nem fogyasztottunk soha halételt.

Böjtös napokon is kaptunk reggelit, ebédet, vacsorát. A hét pénteki napja mindig szigorúan böjtös nap volt, amikor húst nem fogyasztottunk.

Abban az időben jóval kevesebb húst ettünk, általában csak vasárnap és ünnepnapokon. Ha nem végeztek nehéz fizikai munkát, egy héten csak egyszer volt húsfétel az asztalon, vasárnap. A többi napokon nem ettünk húst.

Anyám hatalmas mennyiségű süteményt sült karácsony előtt. A körbecnek nevezett – fejre való – fonott vesszőkosarat kibélelte szőttes abrosszal és tele sütötte eltartható linzerekkel. Krémes süteket csak később sült, amikor már nagyobbak voltunk.

Bár gesztenyetermő vidék voltunk, a gesztenyét nem használtuk süteményekbe, sütve, főzve fogyasztottuk, amikor már lehetett szinte minden téli estén. Körül ültük az asztalt, pucolgattuk, megettük, közben beszélgettünk egymással.

(Folytatjuk)

Kirándulás Szigetvárra

Az utazás bonyodalmakkal kezdődött. A Nyugdíjas Pedagógus Klub tagjainak többsége – már aki eljött Szigetvárra – a kényelmesebb gépkocsit választotta. Mi nyolcan viszont vonattal utaztunk. Kelenföldön a Dráva Intercity aijatai nem akartak kinyílni. Aki le akart szállni az nem tudott, mi pedig nem tudtunk felszállni. Már majdnem elin-

dult, amikor a vasutasok érzékelték a bajt. Végül hosszú percek után csupán két aijtón sikerült az utasoknak le és felszállni. Csak Dombóváron nyílt ki valamennyi. A kalauz-nőnek, aki egyedül volt, kellett mindegyiket egyenként becsukni.

Szentlőrincen 40 perces késéssel érkez-tünk, lekéstük a csatlakozást. Nagy szeren-

csénkre sikerült taxit szerezni. Egy öreg, rozoga mikrobuszon tehetők meg a maradék utat.

Kényelmes szálláshelyünk, a Kumilla Hotel, közvetlenül a gyógyfürdő bejárata mellett volt. A félpanziós ellátás bőséges, jóízű és változatos kosztolást biztosított. Szigetváron néhány étterem, kiváló pék-ség, cukrászda biztosította a „bűnbe esés” lehetőségét, amit persze nem hagyunk ki.

Nekem különösen „rossz szokásom”, hogy az első embertől a település legjobb cukrászdái felől érdeklődjek. Tehát már az első napon felfedezhettük a Tesco külső terében található kiváló magáncukit, ahol élvezhettük az élet édes örömeit.

Hétfőn – aug. 31-én utaztunk, délután már csak egy röpke csavargásra futotta. Kedden tettünk várlátogatást. A vár eredetileg – ahogy a neve is jelzi – vízzel körülvélt, mocsaras területen épült fel. Ma ligetes erdő övezi. Volt egy jól védhető belső és a népesség biztonságát szolgáló külső vár. Az erőd a belső-várban volt. Gátak kötötték mindhármát össze. A külső vár is jól védett gáton keresztül volt csak

megközelíthető. A törököknek fontos volt a birodalmi határukat biztosító két várnak: Szigetvárnak és Gyulának a bevétele. Ez nyitotta volna meg számukra a kaput, az utat Nyugat-Európa felé. A várak bevétele tehát nem véletlen, hanem egy jól felépített stratégia része volt, kitolva idáig a birodalom határait.

A várfalak felújítása utolsó fázisaihoz érkezett. Kiváló idegenvezetőnk nagy tudásról, a hely szelleme iránti mélységes tiszteletéről

ható romok Szigetvár legrégibb történetébe engednek betekintést. A Szulejmán emlékére épült dzsámi különlegesen érdekes és szép épülete, ablakaival több, mint egy imaház. Valójában spirituális szentély.

A csoport részére a katonai öltözékekről és korabeli fegyverekről izgalmas előadást láthattunk. Az Andrássy kastély épületében kialakított múzeum kiállító terében bemutatott vártörténeti emlékek, korabeli tárgyak megtekintése után vásárolhattunk azokból

templom mellett megtekintettük a Hősök Ligete emlékparkot. I-II. Világháborús és 1956-os hősöknek állít emléket. A városi séta és a török ház megtekintése után végül a Makovecz Imre által tervezett Vigadóban tettünk látogatást.

Csütörtökön Pécsre utaztunk, a „Zsolnai negyed” csodálatos kiállításában gyönyörködhattunk. Az üzletek utcájában kézműves műhelyben készült cukorkaboltban és csokiboltban csábultunk el. A Zsolnai család mauzóleuma után még futotta egy rövid időre a zsinagóga és a dzsámi megtekintésére.

Aki korábban nem szakított délutánonként időt a fürdőzésre mert a városban vagy a környéken csatangolt, annak pénteken és szombaton délelőtt még volt lehetősége kiélni a napfényt, a gyógy- és termálvizet a Szigetvári Gyógyfürdőben.

Szombatársammal ketten nem hagyhatuk ki pénteken este a várban Moravec Levente által rendezett Zrínyi rockmusical megtekintését. Zrínyi erkölcsi, emberi nagyságához nem férhet kétség. Az előadás impozáns, érzelm gazdag, elgondolkodtató, a zenéje kiváló. Az élet és a halál nagy drámáját szép előadásban, hiteles szereplőkkel nagyszerű énekesekkel, táncosokkal láthattuk.

Az est nyitja meg az emlékhét a „Zrínyi Napok” további programjait, amely kegyeleti ünnep, emlékezés, koncertek, kiállítások, várjátékok, kirakodóvásár gazdag kavalkádja szeptember 7 és 13 között.

Minden utazás egyszer véget ér. Most sem történt másként. Szigetvárról, a kedves történelmi kisvárosból pontosabb történelmi ismerettel, megnyerő szigetvári emberekkel megismerkedve, jól pihenve utaztunk vissza szűkebb pátriánkba.

Szegedinácz Anna

meggyőződhattunk. Sziget vára „a Nemzeti Emlékhely” méltó a megismerésünkre, mert „a nyugati világ minden történelemtanára megtanulta, hogy Zrínyi Miklós és a mellette álló hős katonák 1566 nyarán megállították az Oszmán Birodalom félelmetes hadseregét.” Idegenvezetőnk azt is elmondta, hogy minden katonai akadémián tanítják a leendő katonáknak az ostrom történetét. A keleti népek és tanítói számára pedig Szulejmán halála és eltemetése miatt fontos ismerni a helyet.

Az óvárosban található belsővárban lát-

a könyvekből, amelyek a vár ostromáról, a Zrínyi családról felkutatott ismeretekről, és a város látnivalóiról szólnak.

Másnap a város látnivalóival ismerkedtünk. Sétánkat a néhai Óváros piacterén kezdtük. Az impozáns Szent Rókus Plébániatemplom uralja a tér déli részét. Egykor ez volt Ali pasa dzsámija. Szép barokk szobrai kívül megnézhattuk a Városházát is. Körben épültek fel a város legszebb lakóépületei. Török Bálint egykori háza helyén épült fel romantikus stílusban 1870 körül Török Bálint „palotája”. A plébánia

Történetünk története

Historia Domus – Perjés Béla plébános feljegyzései (folyt.)

1953

Egybefoglalva rögzítem meg az év legfontosabb eseményeit. Majdnem azt írhatnám, hogy egyházi szempontból eseménytelen év.

lítottuk fel. Olyan a templomban, mint egy kis ékszerdoboz. Nagy öröme van benne a gyermekeknek. Fényképen meg is örökítettük. Ecco:

Egyébként még az 1952-53 év történe-

Természetesen az évenként visszatérő ünnepekkel. Nem volt már lelkerőm sem vezetni a Historia Domust.

Megtartottuk a nagyböjti lelkigyakorlatot: Egri Kálmán csepeli plébános úr tartotta. A szokásos módon tartottuk meg az elsőáldozást is. A húsvéti körmenet a közismert okoknál fogva csak a templom körül volt (ápr. 4.). Bizony nagyon siralmas volt. Du. 2 órakor tartottuk.

Szép volt az egynapos szentségimádásunk is, melyet a szokásos fénnel ünnepeltünk meg.

Az év végén dec. 8-án nyílt meg az ünnepi Mária év. Itt Battán is triduummal kezdtük a sok kegyelmet ígérő évet. A triduum idejére cseréltem Nagy György maroshegyi plébánossal. Ő tartotta a battai triduumot, én pedig Maroshegyen vezettem a lelkigyakorlatot. Itt aztán pontosan tapasztalhattam a mai kényszercseréknek „áldásos” következményeit. Hát bizony ez nagyon szomorú és megszívlelendő.

Most vettem csak észre, hogy még be sem számoltam a Historia Domus lapjain egy új beszerzésünkről: 1951-ben vettem egy hatalmas nagy „Betlehemhez” tartozó szoborcsoportot. A kórus feljárója alatt ál-

téhez tartozik az is, hogy földnélküli János volt a battai pap és egyházközség. Még a törvényben biztosított 200 Ft-okat sem kaptuk meg. Bizonyára haragszol majd kedves utód, hogy ezeket a „történelmi” dátumokat nem örökítem meg, de hát ez már így van. A hivatalos iratokba minden le van fektetve. Egyébként pedig nem érdekes. Kaptam egy hold kisbérleti földet, azon tengődök.

Megvolt a szokásos szilveszteri beszámoló is, de nem sok örömöm volt benne. A magyar szalmaláng - ... vagy az ember életében törvényszerű hegy-hullámvölgy a hívek életében is megvan. Most tartunk a hullámvölgy felé. Mit hoz a jövő óh?

1954

JANUÁR 1.

Mária év. Kifüggesztettem a Mária-évi búcsú elnyerésére vonatkozó tudnivalókat, és a Mária évi plakátunkat.

FEBRUÁR 2.

Gyertyaszentelő körmenetünket este tartottam meg.

MÁRCIUS 21.

Befejeződött a nagyböjti lelkigyakorlat, melyet a Materben Németh László plébános tartott, a filián pedig Paláffy Sándor érde-újfalui hittanár. Ez a nagyböjt a lelkigyakorlás jegyében telt el. Három helyen tartottam nagyböjti Mária triduumot: Csepelen, Szekesfehervár-vízivárosban és Érd – újtelepen. Itt Battán is Marianus lelkigyakorlat volt.

ÁPRILIS 16.

Nagypéntek. Idén először a Jézus Szíve szobor helyén csináltam a Szentmisét. Ragyogóan szép volt. Végre megtaláltam a rendes helyet. Nagyszerű a választás, szertartás végzése szempontjából praktikus. Megörökítettük fényképen is.

ÁPRILIS 18.

Húsvét. A feltámadási körmenet a régi nagy útvonalon. Amint ez az új kormányprogram szellemében kegyesen megengedett. A hívek boldogak voltak, én is. Az időnk hideg és mogorva volt, mégis nagyon szép számmal voltak a körmeneten.

JÚNIUS 3.

Megyes püspök úr kívánságára (bár kétszer is lemondtam) székesfehérvárott a fehérvári és környéki papság részére recollectiót kellett vezetnem. – Az év eddigi folyását is itt örökítem meg. Különösebb esemény nem történt. A körmenetet a szokásos útvonalon – vasárnap – tartottuk meg. Folynak az elsőáldozási előkészületek úgy a Materban, mint a pusztán. Idén kb. 27 elsőáldozónk lesz.

AUGUSZTUS 3.

Kézhez kaptam megyés főpásztorunk dispoziícióját, melyben szeptember elsejével megbíz az Ercsii plébánia vezetésével. Elképzelhető a meglepődésem. Beiktató plébános létemre – megkérdezésem nélkül – dispozílnak egy olyan helyre, melyről a beiktatott plébános még nem is mondott le. Azonnal elmentem az ercsii plébánoshoz Orbán Györgyhöz és ott előtte írtam meg a levelet a Megyéspüspök Úrnak. Magam pedig egy negyed rész kihallgatáson pró-

báltam meg védelmezni álláspontomat és ezzel kapcsolatosan jelenlegi helyemet. Ezen fáradságomat siker koronázta.

AUGUSZTUS 24.

A szentségimádás előtti napon vettem kézhez az E. H. kéziratát, melyben Megyéspüspök Úr felment azon lehetőség alól, hogy ercsii plébániát vezessem. Igen érdekesen kommunikáltuk a papközösségnek a dispoziciónkat: igen kissé ironikusan, sokat sejtető mosoly kíséretében, mások gyanak-

Ő végleg elhagyta a kurzust – és Jézust? Végleg? Bár csak ne így lenne. Isten kegyelme kiszámíthatatlan.

OKTÓBER 3.

Megkezdjük a hitoktatást. Szép a jelentkezési százalék, de fájdalmas is. Vannak már gyermekek, akik egészen elpogányosodtak. Évek óta nem járnak szentségekhez – elvadultak. Igaz, hogy nem sok, de már ilyen is van. Annál komolyabban kell fogni a többit. Ez is szörnyű nehéz: a szülők

vó mosoly közepette. S mikor ismét közhírré tettett dispozición nyilvánvaló lett, így nyilatkoztak illetékesek és kevésbé illetékesek: „Na jól bebiztosítottad magadnak Battát.” – „Akire nem számíthat az egyházmegye, az ne számítson az egyházmegyére!”, etc. Akiknek véleménye előttem számít, azok mind helyesnek találták eljárásomat. Lelkiismeretem és idegeim nyugodtak.

AUGUSZTUS 30.

Szentségimádás napja. A szokásos külsőségek mellett ment végbe. Semmi újat nem mondhatok róla, beszéd helyett megörökítem az oltárt, kedves emlék gyanánt.

SZEPTEMBER.

Meg volt kurzustalálkozónk Budafok – Felsővárosi plébánián. Tizenketten voltunk. Csak Kajászó Jancsi hiányzott közülünk.

NOVEMBER.

Kézhez kaptam egy írást, melyben Pálffy egyházközségi nővért visszahívják. Hát ostobaság! Ha módomban állna, semmiféle apácai, női nevelési helyet nem adnék az Egyház életében. Bár aztán kérhetem a kántort. Igen jó lélekkel látta el a mostani nővért, s mindenben segítségemre volt, sok jó szolgálatot tett az egyházközségnek, s mindenben segítségemre volt. Novemberben voltak az új tanácsválasztások. Minden kívánság szerint történt. Pillanatnyilag béke és csend van, az emberek kissé megnyugodtak. Nagyobb a vállalkozási kedv is.

DECEMBER 9–10–11.

Adventi lelkigyakorlati napok. A lelki gyakorlatot Horváth Ferenc ercsii plébános tartotta. Igen kedves triduum volt. Talán a legjobban sikerült az eddigiek között. – A pusztán magam tartottam a lelkigyakorlatot: igen hálás közösség. Nagy örömmel járok ki. Amilyen szomorú volt figyelni az elmúlt években az apadást, olyan öröm most észlelni a gyarapodást.

KARÁCSONY!

Tizedik Karácsonyom Százhalombattán. Ki gondolta volna, hogy ezt is megérem. A lehetőség szerint ismét mindent megtettünk, hogy immár bensőségebben ünnepelhesük meg a hívekkel a szent karácsonyt. Ismét felállítottuk a Betlehemet. Karácsony délutánján a gyermekeknek megtartottam a már szokássá vált Gyermekek karácsonyát, amelyben megjutalmaztam a legbuzgóbb templomlátogatókat és a leggyakrabban áldozókat egy-egy szép szentképpel. Előszedtem karácsony legszebb legendáit és csak úgy csengett – bongott a templom a kedvesebbnél kedvesebb karácsonyi énekektől. – Kedves volt az idei karácsony azért is, mert idén a karácsony ünnepe szombatra esett és így megünnepeltük karácsony második napját is vasárnap. Meg is látszott ez a létszámunkon. Zsúfolt templom volt az éjféle misén is, de még inkább a nagymisén, karácsony másnapján is. – Még egy örömdetes eseményről kell beszámolnom. Október 3-tól kezdve autóbuszunk is van. Könnyebb a hittan ellátás, a pusztai prédikáció is. Éjféle szentmisére a híveket is kifuvároztunk. – Des gratius!

értelmetlenek, nevelni egyáltalán nem tudnak. Arról nem is beszélek, hogy némelyik egészen örült, ha a gyermekéről van szó, s nem tűrné a legigazságosabb fegyelmezést se, ha nagyon alterálna, hogy mi az ő véleményük ebben a kérdésben. Egy-két fegyelmezetlen gyerek miatt nem hagyhatom elzúlni a többit.

Jelentkezés hittanra 65%. Szentmisére jár kb. 85-90-95%. Valamit kell hagyni a jó Isten kegyelmére is. Amit emberileg tudtam megtetttem.

Az október szomorú – szűkös. Bár érezhető a rengeteg bejáró, a hajszoltság sok.

A megjelentetéshez köszönjük a százhalombattai Római Katolikus Plébánia együttműködését és segítségét.
(A szerk.)

Százhalom

2020. NOVEMBER

26 HÉTFŐ Dömötör, Armand, Örs	2 HÉTFŐ Achilles, Bató	9 HÉTFŐ Tivadar	16 HÉTFŐ Ödön, Margit	23 HÉTFŐ Kelemen, Klementina Kolumbán	30 HÉTFŐ András, Andor, Andrea
27 KEDD Szabina, Antonietta	3 KEDD Győző, Márton	10 KEDD Réka, András, Leó	17 KEDD Hortenzia, Gergő, Dénes	24 KEDD Emma, Flóra, Virág	1 KEDD Elza, Natália, Blanka, Bonita
28 SZERDA Simon, Szimonetta, Szimóna, Júdás, Tádé	4 SZERDA Károly, Karola	11 SZERDA Márton, Atád, Tódor	18 SZERDA Jenő	25 SZERDA Katalin, Liza, Katinka	2 SZERDA Melinda, Vivien, Aranka
29 CSÜTÖRTÖK Nárcisz, Melinda, Ózike	5 CSÜTÖRTÖK Imre, Zakariás, Tétény	12 CSÜTÖRTÖK Jónás, Renátó, Jozafát	19 CSÜTÖRTÖK Erzsébet, Zsóka	26 CSÜTÖRTÖK Virág, Szvetlana, Konrád, Viktória	3 CSÜTÖRTÖK Ferenc, Olívia
30 PÉNTEK Alfonz, Zenóbia	6 PÉNTEK Lénárd, Krisztina	13 PÉNTEK Szilvia, Szaniszló	20 PÉNTEK Jolán, Zsolt, Ödön, Bódog	27 PÉNTEK Virgil, Virgínia	4 PÉNTEK Borbála, Barbara, János
31 SZOMBAT Farkas, Rodrigo, Wolfgang	7 SZOMBAT Csenger, Rezső, Ernő, Florentin	14 SZOMBAT Aliz, Vanda, Huba, Klementina	21 SZOMBAT Olivér	28 SZOMBAT Stefánia, Jakab	5 SZOMBAT Vilma, Ünige, Csaba
1 VASÁRNAP Minden- szentek Marianna	8 VASÁRNAP Zsombor, Kolos, Gottfrid	15 VASÁRNAP Albert, Lipót	22 VASÁRNAP Cecília, Filemon	29 VASÁRNAP Taksony, Ilma, Filoména	6 VASÁRNAP Miklós, Csinszka, Gyopár, Gyopárka

BEMUTATKOZIK A **WARE**LOG KFT.

Cégünk magyar tulajdonban lévő, a belföldi szállítmányozás és logisztika terén tapasztalattal, stabil pénzügyi háttérrel rendelkező vállalkozás. Törökbálinti telephelyünkön található irodáink számítógépes rendszerrel és internetes hálózattal felszerelve, 24 órás nyitvatartással biztosítja a megrendelők teljes körű kiszolgálását.

Alvállalkozóink gépjárműparkja döntően nyugati típusú, minden esetben árubiztosítással rendelkező, zömében hátsó emelőfalas tehergépjárművekből áll. Gépkocsivezetőink erkölcsi bizonyítvánnyal, mobiltelefonnal rendelkeznek, így szállításaink megbízhatóak, követhetőek.

TEVÉKENYSÉGI KÖREINK

- Belföldi disztribúció
- Raktározás, teljes körű logisztikai szolgáltatással
- Csomagolás, címkézés, dobozolás, pántolás
- További szolgáltatások vevői kérésre

RAKTÁROZÁS

Raktárterület: 3900 m² fedett, 2200 m² nyitott

Tárolási mód: polcos és tömbös tárolás

RAKTÁROZÁSI VISZONYOK:

- állványos és tömbös raktárrész biztosítása (akár elszeparálva)
- rendszeres higiéniai karbantartás takarítógéppel
- 24 órás nyitva tartás
- kiépített kamera rendszer

TECHNIKAI FELSZERELTSÉG:

- többféle targonca és kézi emelő
- speciális számítógépes hálózat

KIEGÉSZÍTŐ SZOLGÁLTATÁSOK:

- csomagolás, címkézés
- promóciós anyagok összekészítése
- akciók lebonyolítása országos szinten

SZÁLLÍTMÁNYOZÁS

Egyik fő profilunk az áruházakhoz, üzletláncokhoz, telephelyek, gyárak és magánszemélyekhez történő áruszállítás

- az ország bármely területére, a hét minden munkanapján
- a megrendéstől számított 24-48 órán belül.

Napi kiszállított mennyiség átlagban:
500-600 raklap + 150-200 karton.

Gépjárműpark: saját 18 gépjármű, alvállalkozó 20 gépjármű

- döntően nyugati típusú (2 - 8 éves élettartam)
- hátsó emelőfalas
- árubiztosítással rendelkező tehergépjárművek
- 1 tonnás tkg - 24 tkg-ig (ponyvás, dobozos és emelőhátalás)

MIÉRT PONT A WARE LOG KFT?

RUGALMASSÁG - A mai kereskedelem és szolgáltatás elengedhetetlen feltétele, így minden megbízónk speciális igényét igyekszünk kielégíteni, üzletpolitikánkat az ügyfél centrikusság jellemzi.

HOSSZÚ TÁVÚ GONDOLKODÁS - Együttműködésünket hosszú távra tervezzük, hiszen a szolgáltatás minősége érdekében is úgy gondoljuk, hogy egy jól működő, zökkenőmentes kapcsolat mindkét félnek biztonságot jelent.

MEGBÍZHATÓSÁG - E pont tekintetében kérjük Önöket, kérjenek bátran referenciát eddigi megbízóinktól

WARELOG Kft.

SZÁLLÍTMÁNYOZÁS - LOGISZTIKA - BÉRTÁROLÁS

+36 30 723 8903

info@ware-log.hu

KAPCSOLAT: INFO@WARE-LOG.HU • **WEB:** WWW.WARE-LOG.HU